

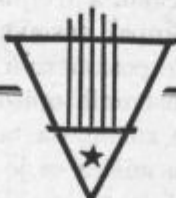
CERKVENI GLASBENIK

GLASILO CECILIJINEGA

DRUŠTVA V LJUBLJANI

Št. 3., 4. - Leto 51.

Marec, april, 1928

Adolf Gröbming:

NEKAJ POGLAVIJ IZ FIZIOLOGIJE IN FONETIKE.

Iz svojega rokopisa »Fiziologija in fonetika slovenske knjižne izreke« sem odbral nekaj važnejših poglavij, ki bodo od časa do časa priobčena v »Cerkvenem Glasbeniku«. Pri izberi sem se oziral zlasti na ono tvarino, ki je važna za petje, dasi sem se moral večkrat dotakniti tudi govora. Iz raznih razlogov, ki jih tu ne maram natančneje razmotrivati, sem izpremenil red poglavij in nekatera mesta črtal. Da bi prihranil izdajatelju stroške, sem izpustil vse manj važne slike, zlasti one, ki so znane iz drugih knjig ali pa ki jih imamo po šolah na razpolago. Pri obdelovanju snovi sem se oziral zgolj na praktično stran, ker se mi zdi važnejše, da razjasnim čitatelju stvar z lahko umljivimi besedami, kakor da ga mučim z raznimi poskusi in z dolgoveznim opisovanjem znanstvenega dela učnjakov. Kdor se želi poglobiti v to panogo znanosti, temu nudijo tuje literature, zlasti nemška in francoska dovolj del, ki se izčrpno bavijo z raznimi pojavi petja in govora in ki jih tudi najboljše domače delo ne more povsem nadomestiti.

Govorilni oziroma pevski organ.

Pri govorjenju in pri petju uporabljamo iste organe, zato si pod zgornjim naslovom ne smemo predstavljati dveh organov, ampak le enega. V navado pa je prišlo, da uporabljamo, kadar obravnavamo človeški govor, označbo: govorilni organ, kadar govorimo o petju, pa pevski organ.

Pevsko-govorilni organ ni enovit organ, ampak je sestavljen iz več organov, ki se združijo v enoten organ le takrat, kadar je treba tvoriti glasove in tone. Drugače opravlja vsak organ zase še druga dela (funkcije), ki nimajo ne s petjem ne z govorom nobene skupnosti. S pljuči n. pr., ki so del govorilnega organa, čistimo kri, z jezikom okušamo itd.

Po nalogah, ki jih imajo deli pevsko-govorilnega organa pri petju in pri govorjenju, razlikujemo tri vrste organov:

1. organe, ki povzročujejo glasove,
2. ki jih proizvajajo in
3. ki jih oblikujejo in izpreminjajo.

K prvim prištevamo pljuča s sapnikom in prepono, ali kratko dihala, k drugim jabolko z glasotvornicami, k tretjim pa jezik, zobe, ustnice, nebo in razne dupline, ki tvorijo skupaj nastavno cev.

Predeñ preidem k opisu posameznih organov, moram pripomniti, da nimam namena, podati znanstvenih opisov s točno navedbo vseh mišic in živcev, ker mi je iz skušnje znano, da taki opisi nič ne zaležejo in da pevca zelo malo zanima, katera mišica se je pri kakšnem glasu skrčila ali razširila, kateri del možgan ji je to naročil in kateri živec je pri tem posredoval. To je stvar znanstvene fiziologije in eksperimentalne fonetike, ki ima sicer velik pomen za znanost, za pevca in govornika pa le takrat, kadar to delovanje organov lahko zaznava in nadzoruje.

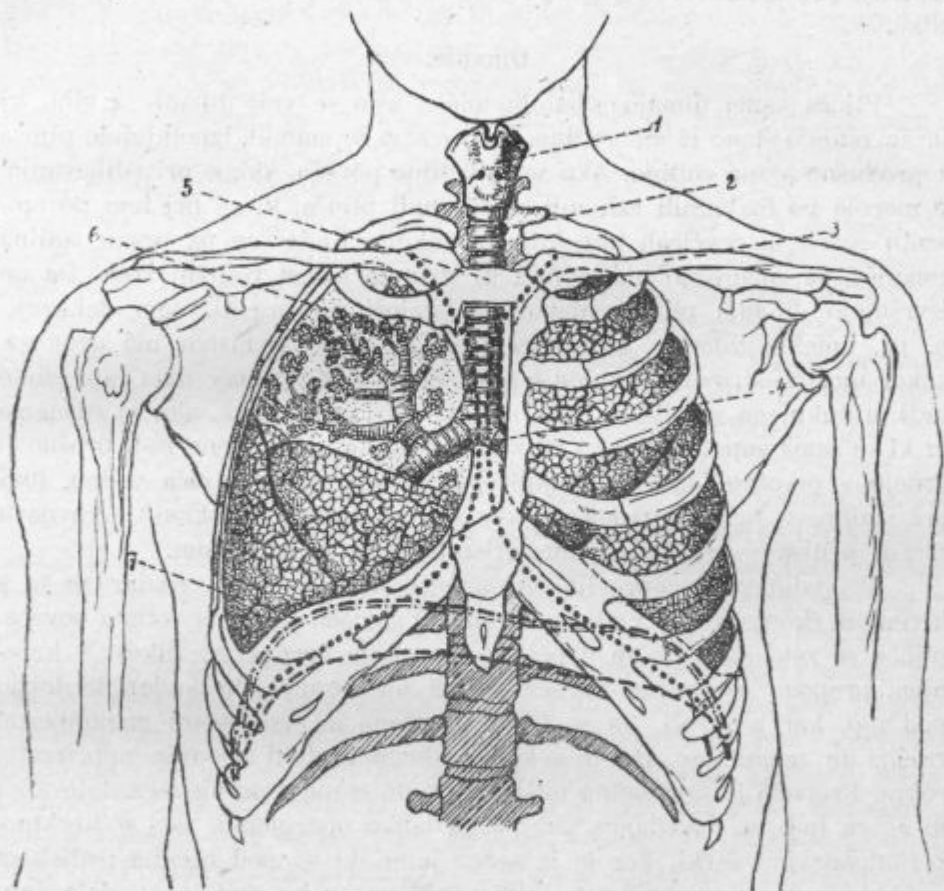
Dihala.

Prsni koš (thorax). Dihalni organi niso dostopni našim pogledom, ker jih po večini zastirajo gibke stene prsnega koša. Ogrodje prsnega koša tvori 12 parov reber (costae), ki obdajajo v obliki lokov prsno votlino. Rebra so zadaj pritrjena v hrbtenici, spredaj pa razen dveh parov posredno ali neposredno spojena s prsno kostjo ali grodnico. Neposredno na prsno kost so pričvrščena prava rebra, t. j. zgornjih sedem parov. Trije pari, tako zvana nepravna rebra, ne dosega več prsne kosti, ampak so zvezana med seboj s hrustančastim trakom, ki jih zgoraj priklepa na sedmi par. Zadnja dva para pa sta spredaj povsem prosta in dokaj manjša, kakor ostali pari. Ker niso rebra prirastla na hrbtenico, ampak spojena z njo s sklepi, so gibljiva, vendar so njih gibi omejeni le na premikanje navzgor in navzven. Gibe reber, ki se javljajo pri dihanju kot dviganje in padanje (širjenje in oženje) prsnega koša, omogočujejo razne mišice, ki obdajajo in spajajo prsno ogrodje.

Sapnik (trachea). Neposredno pod jabolkom, kateremu pravijo novejši pisci grgavec (grlo)¹, začenja sapnik. Ta organ je sestavljen iz 16—20 obročkastih hrustančkov, ki so zadaj odprti in spojeni z elastičnim vezivom. Na notranji in na zunanji strani so hrustančki prevlečeni s sluznato kožo, tako da tvorijo gibko cev, ki je pri odraslem človeku približno 12 cm dolga. Zgornji del sapnika, v kolikor ga ne zakriva prsni koš, lahko otipamo na sprednjem delu vratu. Pod prstom se prav razločno čutijo vzbokline hrustančkov. V prsni votlini, približno pri 4. paru reber, se cepi sapnik v dva dušnika (bronchi), istotako sestavljena iz hrustančastih obročkov, ki vodita v obe pljučni krili.

¹ Mislim, da je za larynx najprimernejši izraz jabolko (Adamovo), ker da bi ta izraz označeval le ščitasti hrustanec, kakor trdijo mnoge knjige, se mi ne zdi verjetno. Pod »jabolkom« si vsak predstavlja okroglo telo, ne pa krhelj, ako se smem tako izraziti. Če pravimo »jabolko mu skače«, mislimo pri tem na larynx, torej na ves organ, ne pa na posamezen hrustanec.

Pljuča (pulmo). Pljuča so mogočen organ, skriljasto sive barve² in izpolnjujejo neprodušno skoro vso votlino prsnega koša. Črta podaljšane sapnika jih deli v dve krili stožčaste oblike, od katerih je desno krilo krajše in širše od levega. Obe krili sta sestavljeni iz manjših kril, ki se imenujejo lopute, in sicer desno krilo iz treh loput, levo iz dveh, ki se zopet cepijo v manjše loputice. Konice pljučnih kril segajo do ključnice, osnove pa počivajo na preponi. Med pljučnimi krili leži srce, del aorte in požiralnik.

1 jabolko,	4 oba dušnika,	7 prepona,
2 sapnik,	5 prsna kost ali grodnica,	----- lega prepone pri vdihu,
3 ključnica,	6 pljučni mehurčki (alveole),	razširjenje pljuč pri vdihu.

Oba dušnika, ki spajata pljučni krili s sapnikom, se cepita v pljučih v vedno tanjše cevi in cevčice, ki se kakor razrastla veja razprostirajo po vseh pljučih. Te cevi se stekajo v mehurčke grozdničaste oblike (alveole), iz katerih je povečini sestavljeno pljučno staničje. Zato so pljuča rahla in prožna, kakor morska spužva, in se lahko širijo in krčijo pri dihanju.

² Pljuča novorojenčka so rožnate barve. Skriljasto sivo barvo dobivajo šele polagoma, od prahu in saj, ki jih vdihavamo.

Prepona (diaphragma) je široka ploščnata mišica, ki loči prsno votlino od trebušne. Ob robovih je prirastla na stene trupa, v notranjosti pa se boči kupolasto proti pljučam. Skozi prepono vodijo razne cevi, žile in požiralnik ter tvorijo zvezo med prsno in trebušno votlino. Prepona je samohotna mišica, ki se pri dihanju neprestano pregiblje. Ker je pa ob robovih prirastla, se vršijo njeni gibi le v notranjosti, in sicer tako, da se pri vdihavanju s krčenjem (kontrakcijo) nekoliko izploskvi, pri izdihavanju pa zopet izobli, kakor je razvidno iz priložene slike.

Dihanje.

Pljuča sama nimajo gibalnih mišic, zato se vrši dihanje z gibi, ki jih izvršujejo stene prsne votline. Kakor sem že omenil, izpolnjujejo pljuča neprodušno prsno votlino. Ako se ta votlina poveča, kakor pri vdihavanju, ji morajo po fizikalnih zakonih slediti tudi pljuča, ki se pri tem po opisanih ceveh in cevčicah napolnijo z zrakom. Kadar se pa prsna votlina zmanjša, se zmanjšajo tudi pljuča in izrinejo s tem vdihani zrak. Da ne izvršujejo dihanja pljuča, ampak obdajajoči jih organi, nam dokazuje n. pr. umetno dihanje pri ponesrečencih, ki ni v bistvu nič drugega, kakor umetno širjenje in krčenje prsnega koša. Za primer nam rabi lahko tudi preluknjana gumijasta žoga, iz katere izrinemo zrak, ako jo stisnemo in ki se sama zopet napolni z zrakom, kadar se njene stene radi prožnosti vrnejo v prvotno lego. Pripomniti pa moram, da so pljuča vedno, tudi pri izdihu, v nekaki napetosti, ker se po fizikalnih zakonih izravnava zračni pritisk v pljučih z atmosferskim zračnim pritiskom.

Pri vdihavanju opravlja najvažnejše delo prepona. Kadar se ta s krčenjem (kontrakcijo) v njeni notranjosti splošči, se prsna votlina poveča, pljuča se zato razširijo in napolnijo z zrakom (primerjaj sliko). S krčenjem prepone se seveda poveča pritisk na organe (drobovje), ki ležijo pod njo, kar povzroči, da se trebušna stena na vse strani enakomerno razširi in napne ter da se nekoliko dvignejo tudi spodnja neprirastla rebra. Prepona je samohotna mišica, zato ne zaznavamo njenega delovanja in se ga tudi ne zavedamo, pač pa ga lahko opazujemo, vsaj indirektno, z röntgenovimi žarki, ker je iz sence jeter, ki se pod njenim pritiskom umikajo, razvidna njena pot. Vdihavanje pa se ne vrši le po delovanju prepone, ampak tudi z razširjenjem prsnega koša. Rebra, ki se lahko gibljejo navzgor in navzven, dvignejo zgoraj nekoliko prsno kost, s katero so spojena, spodaj pa se razširijo navzven, tako da se prsna votlina, zlasti v spodnjem delu znatno poveča. Pri globokem vdihu se podaljša nekoliko tudi hrbtenica.

Dočim je pri vdihu delovanje prepone in prsnega koša aktivno, pomagajo ti organi pri izdihu s svojo pasivnostjo. Ko preneha prepona s krčenjem, t. j. ko ohlapne, popusti tudi pritisk na drobovje. To se vrača na staro mesto potiskajoč pred seboj prepono, ki ne bi mogla brez te pomoči zavzeti prvotne lege. Istočasno preneha tudi delovanje prsnega koša, prsna votlina se zmanjša, pljuča se stisnejo in izrinejo vdihani zrak.

Dasi je dihanje do neke meje podvrženo naši volji, ker vdih in izdih lahko pospešimo ali zadržimo, dihamo vendar navadno podzavedno in avtomatično. Pljuča in prepona opravljajo svoje delo iz dneva v dan, v spanju in bedenju, in kadar prestane njihovo delovanje, premine tudi življenje. Enakomerno se vrstita vdih in izdih, ki skrbita za dobavo čistega zraka — novega goriva — za čudoviti stroj človeškega telesa. In vendar kako raznovrstno je že podzavedno dihanje. Žalost, radost, jezo, vse nam lahko razodene. Kadar zbudi kakšna stvar našo pozornost in kadar otrpne telo v pričakovanju, preneha za hip dihanje. Pri ihtenju pretresavajo sunkoviti dahi vse telo. V razburjenosti in v jezi valovijo prsi kakor razburkano morje, in »kamen se mu je odvalil od srca« pravi narod, ko zapusti po prestanem strahu osvobodilni izdih pljuča. Kakor je tudi raznovrstno podzavedno dihanje, se vendar bistveno razlikuje od dihanja, ki ga uporabljamo za govorjenje in za petje.

Govorilno dihanje se loči od običajnega avtomatičnega dihanja, predvsem po izdihu. Dočim je izdih pri avtomatičnem dihanju skoro enak vdihu, se pri govorilnem dihanju zelo podaljša, kar nam omogočuje, da izgovorimo dolg stavek v eni sapi, ne da bi čutili potrebo ponovnega vdihavanja. Majhni presledki v stavku, s katerimi označujemo posamezne misli in poudarjena mesta, so le redkokdaj dihalni presledki. Navadno pretrgamo pri tem le izdih, ki se po presledku brez ponovnega vdihavanja nadaljuje. Govorilno dihanje opisuje Sievers v svoji knjigi »Grundzüge der Phonetik« (1893)³ takole: Pri dihanju (mišljeno je avtomatično dihanje) vdihujemo in izdihujemo zrak, z enakim pritiskom in z enakimi presledki, počasi in enakomerno. Pri govorjenju pa hitro napolnimo pljuča z večjo količino zraka s tem, da hipno dvignemo prsni koš. Izdih se vrši v posameznih presekanih, različno dolgih sunkih zelo raznovrstnega pritiska, od katerega zavisi sila (intenziteta) glasovnih tvorbov, ki takrat nastanejo. Ne smemo pa prezreti, da pritisk, s katerim ženemo zrak iz pljuč v govorilni organ, ni izključno odločen za silo specifičnega zvoka kakšnega glasu. Pri glasu »f« deluje n. pr. izdihalni (ekspiracijski) tok z vso močjo na ovire, t. j. na priporo ustnic in zob, zato je šum tega glasu razmeroma močan. Drugače je z »v-jem«, pri katerem sodelujejo glasotvornice. Radi ovir, ki jih ima ekspiracijski tok že v jabolku, izgubi del svoje moči, zato je šum v-ja znatno šibkejši, kot šum f-ja, četudi se tvorita oba z enakim pritiskom iz pljuč. Po raznih vplivih izpremenjeno ekspiracijsko silo je treba torej strogo ločiti od prvotne jakosti zračnega toka.

Sieversov opis govorilnega dihanja je sicer zelo pomanjkljiv in premalo izčrpen, vendar bo našim namenom ustrezal, ker osvetljuje izdih pri govorjenju.⁴ Drugače je z vdihanjem. To je v navadnem govoru tako

³ V novejši izdaji Sieversove Fonetike (1901) je pri tem odstavku nekaj bistvenih izprememb. Radi lažje razumljivosti sem pridržal starejšo obliko.

⁴ Natančneje opisuje dihanje Grützner v svoji knjigi: Physiologie der Stimme und Sprache.

raznolično, da ga je težko opredeliti, ako se ne opremo na estetične razloge. V debati in pri vnetem pripovedovanju vdihujemo navadno takrat, kadar nam zmanjka sape, in večkrat se pripeti, da preseka vdih zmisel stavka, ako ne celo besedo. Da ta način vdihavanja ni priporočljiv, mi ni treba posebej poudarjati. Za olikan govor mora veljati pravilo: **V d i h u j takrat, kadar začneš novo misel ali nov stavek.** To pravilo pa nikakor ne omejuje števila stavkov. Na en dih izgovorimo lahko več stavkov, zlasti ako so kratki, ker bi nepotrebni vdih motili tok govora. Najvažnejše je seveda to pravilo za vzvišen govor. Govornik mora skrbno odtehtati dolžino diha, ako noče zabrisati vtiska svojih besed. Graje vreden je način govorjenja mnogih otrok, da skoro po vsaki besedi glasno vdihnejo, kakor bi bili upehani. To je grda razvada, ki jo mora šola že v kali zatreti. Ker je pravilno vdihavanje posebne važnosti za petje, bom obravnaval to točko natančneje v posebnem odstavku.

Vdihavanje se vrši pri govorjenju in pri avtomatičnem dihanju neslišno, razen ako se hudo prestrašimo ali ako smo upehani, vendar je pot, po kateri stopa zrak v naša pljuča, različna. Pri podzavednem dihanju vdihujemo navadno skozi nos, med govorjenjem pa skozi usta. Oba načina dihanja opazujemo lahko že pri dojenčku, ki diha skozi usta le kadar kriči, dočim diha v spanju in kadar je miren, redno skozi nos. Pripomniti pa moram, da je ta ugotovitev glede podzavednega dihanja le relativne vrednosti. Mnogo ljudi diha skozi usta, tudi v spanju, bodisi iz navade, bodisi radi kake bolezni (prehlada i. dr.). Toda o tem in o higijeni dihanja pozneje.

Pevsko dihanje. Ker nam je za petje vzor umetno petje, ne bom opisoval dihanja, ki ga opazujemo pri naravnih pevcih, ampak dihanje, kakršno je v navadi pri umetnem petju. Pevsko dihanje ima mnogo skupnega z govorilnim dihanjem, zlasti hiter vdih in dolg izdih. Vendar je vdih tudi lahko počasen, ako to dopušča čas. Pri petju mora biti vdih neslišen, razen če zahtevajo dramatični efekti (stokanje, strastni izbruhi itd.), da pevec glasno vdihuje. Pretežna večina pevskih pedagogov zahteva za petje nosno vdihavanje, v izjemnih slučajih, n. pr. kadar nima pevec časa, da bi počasi vdihaval (pri kratkih pavzah) ali pa ako potrebuje večjo količino zraka, vdihavanje skozi nos in usta obenem. To zahtevo utemeljujejo s sledečimi higijeničnimi razlogi:

1. Pri nosnem vdihavanju se ustavi nesnaga (prah i. dr.) na koci-nicah in na sluznicah nosne dupline.

2. Suh zrak, ki suši pri petju sluznice golta in jabolka, kar povzročuje hrapavost v grlu, se na potu skozi nosne sluznice navzame vlage.

3. Mrzel zrak se v nosu segreje; s tem se preprečijo prehladi na govorilih. (Prim. Kwartin: Stimmbildung und Gesang.)

Vendar se te zahteve ne krijejo povsem s fiziološkimi ugotovitvami. Kakor sem že omenil, se razlikuje govorilno dihanje od avtomatičnega tudi v tem, da ne vdihavamo pri govorjenju skozi nos, ampak skozi usta. Isto velja za pevsko dihanje. Že znani nemški fiziolog, dr. Hermann

Gutzmann, je ugotovil, da dihajo pevci, tudi izobraženi, po večini skozi usta. Vzroki za to so različni. Najvažnejši je pač ta, da je dihanje skozi usta pri govorjenju in pri petju najnaravnejše, ker dihamo tako že od rojstva. Drugi vzrok nam je treba iskati v razmeroma veliki količini zraka, ki ga potrebujemo za petje. Pot skozi nos je ozka in ovira hitro polnjenje pljuč, neglede na neprijeten občutek, ki ga imamo, ako srkamo vase polagoma večjo množino zraka. Tretji in gotovo zelo tehten vzrok je pa ta, da nam kratki presledki med govorom in med petjem onemogočujejo počasno vdihavanje. Za pevca in za govornika je torej najprimernejše dihanje skozi usta. S tem seveda nočem trditi, da je nosno vdihavanje slabo, nasprotno, če dopušča čas, uporabljajmo ga! Mislim pa, da higijenski razlogi, dasi so opravičeni, niso dovolj krepki, da bi radi njih smeli prevračati fiziološka dejstva. Držimo se rajši dr. Gutzmannovega pravila, ki se glasi: **Dihaj med petjem skozi usta, ne pojpa nikoli v mrzlem, prašnem ali suhem zraku!**

Izdih pri petju je sicer dolg, kakor pri govorjenju, vendar je med obema velika razlika. Dočim je izdih pri govorjenju sunkovit, je pri petju gladko tekoč in miren. Ako izdihuje pevec pred gorečo svečo, ne sme plamen plapolati, ako izdihuje pred zrcalom, se ne sme orositi. Dobra kontrola za izdihavanje je izreka kakšnega trajnega soglasnika med izdihom, s, š, i. dr.: Pri pravilnem izdihu je šum takega glasu enakomeren, pri slabem pa sunkovit (s-s-s). Dober pevec uporablja sunkovito izdihavanje le pri staccatu in pri dinamičnih efektih, n. pr. pri poudarjenih notah. Dovoljeni pa so v petju enakomerno naraščajoči izdihi, ker so potrebni za crescendo in decrescendo.

Pevski pedagogi razločujejo sledeče vrste dihanja:

1. Klavikularno ali pomožno dihanje, t. j. dihanje s konicami pljuč, ki ga opazujemo lahko po ostrem teku ali kadar smo upehani. Ta način dihanja spoznamo po tem, da se nekoliko dvigajo ramena.

2. Prsno ali bočno dihanje, pri katerem se enakomerno dvigajo prsa in boki. Rabimo ga navadno pri podzavednem dihanju včasih tudi pri govorjenju.

3. Dihanje s prepono, pri katerem se pregibljejo tudi trebušne stene. Opazujemo ga najlepše pri vzdihih.

4. Kombinirano ali sestavljeno dihanje, ki obsega prsno dihanje, dihanje s prepono in deloma tudi dihanje s konicami pljuč, ker napolnimo pri tem vsa pljuča z zrakom.

Klavikularno dihanje je za petje nerabno. Zrak se koncentrira neposredno pod jabolkom v sapniku, zato je glas stisnjen in tresenje glasotvornic radi prevelikega pritiska ovirano. Prsno dihanje je sicer dobro, za petje pa premalo izdatno. Najboljše je kombinirano dihanje, ki je najizdatnejše, ker izrabimo pri njem ves pljučni volumen.

Za petje, zlasti za umetno, je posebno važen dolg izdih. Pevec mora včasih zmochi fraze, ki zahtevajo do 40 sekund trajajoče izdihe. Dolge in

enakomerne izdihe pospešujejo najbolj dihalne vaje, s katerimi se pa tu ne morem natančneje baviti, ker ne maram prekoračiti okvira, ki sem si ga začrtal. Z rednimi dihalnimi vajami je mogoče doseči 80 in celo 100 sekund trajajoče izdihe. Vzporedno s temi vajami se lahko vrše tudi razne telovadne vaje za okrepitev prsnega in trebušnega mišičevja. (Primerne dihalne vaje najde pevec skoro v vsaki pevski šoli, n. pr. v I. Negro-Hrastovi, v Druzovičevem »Posebnem ukoslovju šolskega pevskega pouka«, v Kwartinovem »Stimmbildung und Gesang« i. dr.)

Razni pevski pedagogi predpisujejo poleg dihalnih in telovadnih vaj še posebne vaje za prepono, ki pa so fiziološko nemogoče. Kakor sem že prej ugotovil, je edini gib, ki ga prepona lahko sama izvrši, kontrakcija v notranjosti pri vdihu, tako da je prepona med izdihom popolnoma pasivna. Na njeno delovanje je mogoče zato le indirektno vplivati s tem, da oviramo z napenjanjem trebušnih mišic potiskanje drobovja na prepono. Izdiha ne zadržimo torej s prepono, ampak s trebušnimi mišicami, zato so vsa vežbanja prepone pri izdihu v resnici le vaje trebušnih mišic. Ako bi se obenem s trebušnimi mišicami krčila tudi prepona, bi si njihovo delovanje nasprotovalo, ker bi prepona navzdol pritiskala, trebušne mišice pa navzgor. Najboljša preponska vaja, ako jo smemo tako imenovati, je globoko bočno dihanje, ki podpira prepono pri njenem delu, ker ji omogoči, da se še bolj splošči kakor pri običajnem dihanju.

Stanko Premrl:

JAKOB ALJAŽEVE SKLADBE

Jakob Aljaževe skladbe so največ zborovske svetne pesmi in teh pretežna večina na besedila pesnika Simona Gregorčiča. Aljaž v mlajših letih ni dosti skladal, začel je šele v zrelejši moški dobi, izpodbujan k temu deloma od nekaterih svojih prijateljev-glasbenikov, zlasti od Antona Foersterja in Mateja Hubada, deloma iz ljubezni do Simona Gregorčiča. Sam pravi v svojih »Pevskih spominih«: »Največ iz ljubezni do zastavljenega Simona Gregorčiča, svojega prijatelja, sem začel pozneje njegove pesmi komponirati, ki so se najprej po Goriškem, potem po celem Slovenskem zelo prepevale« (Pevac V, stran 3).

A. Aljaževe tiskane skladbe.

Prva pomembna Aljaževa skladba so bili »Občutki«, moški zbor z bari tonskim samospevom. Izšli so v izdaji Glasbene Matice v Ljubljani l. 1895; pozneje so bili ponatisnjeni v Aljaževi Mohorjevi pesmarici, kjer so izšli v II. zvezku te pesmarice l. 1900. — (I. zvezek je izšel l. 1896.) — skupno s še štirimi drugimi izvirnimi Aljaževimi zbori: z moškima zboroma »Triglav« in »Peričnik« ter mešanima »Zaostali ptič« in »Sirota«. Ker so bile omenjene zborovske skladbe pevcem všeč in so jih zelo prepevali, se je Aljaž vsled tega navdušen lotil komponiranja še drugih zborov ter izdal l. 1904. najprej zbirko 14 mešanih in moških zborov, potem pa od l. 1908. dalje devet zvezkov svojih zborov, in sicer med temi vse že do tedaj izšle in še mnogo novih.

V I. zvezku (1908) so izšli sledeči zbori:

Domovini, Nevesti, Ne zveni mi (mešani zbori) in Naša zvezda, Ujetega ptiča tožba, Soči (moški zbori).

V II. zvezku (1908):

Pri zibelki, Cerkvica, Ne tožim, Oj planine, Oj z Bogom, ti planinski svet! (mešani zbori) in »Šolskodomski« mladini, Na bregu (moška zbor).

V III. zvezku (1908):

Psalm 118, Ti veselo poj! (meš. zbor) in Na dan, Divna noč (moška zbor).

V IV. zvezku (1908):

Ujetega ptiča tožba, Zakipi, duša! (meš. zbor) in Dneva nam pripelji žar I, Pri pogrebu (moška zbor).

V V. zvezku (1908):

Job, V mraku (mešana zbor) in Dneva nam pripelji žar II, Z vencem tem ovenčan Slavo, Triglav (moški zbori).

V VI. zvezku (1909):

Opomin k veselju, Sveta noč (mešana zbor) in Stražniki, Hvalite Gospoda (psalm 150), Občutki, Geslo I (moški zbori).

V VII. zvezku (1909):

Slavček, Zaostali ptič, Domorodne iskrice (mešani zbori) in Pri svatbi, Pri mrtvaškem sprevedu, Geslo II (moški zbori).

V VIII. zvezku (1912):

Ti osrečiti jo hoti! (mešani), Ti osrečiti jo hoti! (moški zbor), »Priatelj« in senca (moški zbor), »Priatelj« in senca, Stoj, solnčice stoj!, Kmetiški hiši (mešani zbori).

V IX. zvezku (1920):

Spominčica, Večerni zvon, Siroti, Oče večni, Slovenska zemlja, Zimski dan (mešani zbori) in Spominčice, Večerni zvon, Zdravica I, Zdravica II, Oče večni, Tone solnce (moški zbori).

Med temi 56 zbori so vsi Aljaževi izvorni razen mešanega zbor Sveta noč, ki ga je Aljaž priredil po Beethovnu, oziroma po dotlej na Slovenskem udomačenem — kdo ve od koga prirejenem — moškem zboru, in razen Zdravice I v VIII. zvezku, ki ima napev iz tržaške okolice in ga je Aljaž čul l. 1868. na vižmarskem taboru. (Zdravica II pa prinaša isti napev variiran in razširjen.)

Izmed naštetih zborov je Aljaž posvetil »Našo zvezdo« ljubljanskim bogoslovcem; mešani zbor »Ujetega ptiča tožba« Jeseniškemu pevskemu zboru; »Geslo« (VI. zv.) pevskemu zboru »Drava« v Glinah na Koroškem; »Geslo« (VII. zv.) Podljubeljskemu pevskemu zboru; »Kmetiški hiši« prevzv. knezu in škofu dr. Antonu Jegliču; »Oj z Bogom, ti planinski svet« (zložen po otvoritvi Aljažvega doma v Vratih) Slovenskemu planinskemu društvu; »Na bregu« Pevskemu društvu Glasbene Matice v Ljubljani.

Mešana zbor »Domovini« in »Job« sta natisnjena tudi v izdaji Glasbene Matice za l. 1904/05. Moški zbor »Na dan« v Pesmarici Glasbene Matice (II. izdaja) in izdaji Glasbene Matice za l. 1909/10. Moški zbor »Triglav« je bil izdan tudi posebej kot slavrostna pesem ob otvoritvi Triglavske koče na Kredarici 10. avgusta 1896 (založilo Slovensko planinsko društvo). V posebnih iztisih so izšli tudi zbori: Ti osrečiti jo hoti! (mešani zbor) in ista skladba kot moški zbor (prva kitica kot delavska himna, druge kitice kot jugoslovanska himna) in mešani zbor »Slovenska zemlja«. Obe Aljaževi nagrobnici sta natisnjeni tudi v Maroltovi zbirki nagrobnic (v II. izdaji le ena); nagrobnica »Pri pogrebu« pa v Druzovičevi »Liri« (I. zv.).

Za Mohorjevo pesmarico (I. zv.) je Aljaž priredil med cerkvenimi pesmimi Fr. Riharjevo »Češčena bodi, o Kraljica« (Ponatisnjena je v Premrlovi Pesmarici za mladino.) V II. zvezku pa se nahajajo razen že prej omenjenih njegovih izvornih še sledeče prirejene: »Večer« (napev I. Medičev), »Tam za turškim gričem« (slovenski narodni napev), »Siroti Jerica« (ruski napev), »Gozdič je že zelen« (slovenska narodna), »Vsakemu svoje« (napev V. Lisinskega) in že omenjeno »Sveto noč« (po Beethovnu).

Aljaževi Mohorjevi pesmarici sta izšli do sedaj že v treh natisih. Tretji natis l. 1923. je prinesel nekoliko prememb v razvrstitvi skladb in nekaj več Aljaževih zborov kot prva dva natisa. V I. zvezku tretjega natisa se nahajata Aljaževa moška zbor »Pri pogrebu« in »Pri mrtvaškem sprevodu« ter mešani zbori: »Kmetški hiši«, »Slovenska zemlja«, »Prijatelj in senca«. V II. zvezku pa poleg že prej omenjenih moška zbor »Zdravica« in »Večerni zvon« ter mešani zbor »Siroti«.

Aljaževih cerkvenih skladb je prav malo natisnjenih, pa jih tudi v celoti primeroma ni veliko, nekoliko pa le. V »Cerkvenem Glasbeniku« 1884 se nahajata od Aljaža harmonizirana koralna napeva »Oče naš« in »Češčena si, Marija«, v devetih zvezkih njegovih zborov se nahajajo že omenjene skladbe: Psalm 118 (III. zv.), Psalm 150 (VI. zv.), mašna »Oče večni« in Marijina »Večerni zvon«, obe za mešani in posebej za moški zbor. Po Aljaževi smrti je priobčil »Slov. Učitelj« pesem v čast sv. Duhu za mešani zbor.

B. Aljaževe skladbe v rokopisu.

Aljaževe cerkvene skladbe v rokopisu so sledeče: Vele-salska Marijina pesem (Marijin romar) kot moški in posebej kot mešani zbor (zadnji je predelan in spisan od Foersterja), 6 prediger in mediger k Ceciliji I štev. 2 in 10 (kontrapunktične, kratke), Lavretanske litanije (zložene l. 1884), Češčena si, Marija (dvoglasna, kontrapunktična pesem z orglami), Maša (Vstop, Slava in Evangelij), dvoglasna, kontrapunktična z orglami (1884), Pred Bogom (moški zbor iz l. 1883.), Zahvalna (napev), Sv. Alojzij (napev), Litanije Srca Jezusovega (skica, deloma po znanih semeniških lavretanskih), Psalm 1., Psalm 143. in Psalm 146., vsi trije za moški zbor, zloženi l. 1925. in poklonjeni zavodu sv. Stanislava v št. Vidu nad Ljubljano.¹

Svetne Aljaževe skladbe v rokopisu pa so: a) Moški zbori: »V mraku« (1882), »Oj daljne gore«, »Grobni napis« (v dveh oblikah: v Aljaževi in izboljšani in od Foersterja spisani), »Dijaška«, zložena na željo avtorja besedila, Andreja Oreška, l. 1904. (ima pripis: samo za privatno rabo, ne za tisk; ohranjena je le polovica), »Pod snežnato odejo« (1923), »Naša pesem«, poklonjena pevskega zboru v Svečah na Koroškem (1925), »Dneva nam pripelji žar« (III) v več skicah ozir. variantah; »Blag spomin« (1926), »Ne vdajmo se«; b) mešana zbor: »Nuna in kanarček« (je bil pozneje predelan v mešani zbor »Nevesti« z uporabo prvega motiva) in »Peričnik«; c) enoglasni napevi: »Bohinjska«, »Legenda«, »Kofetek« (kuplet k igri »Kofetek«), »Ptica pevka« (konec dvoglasen), »Graničar« (sklep troglasen), »Piskrovezec« (za en glas in klavir), »Ples kuhinjske posode« (narodni napev; srednji del dodal Aljaž); č) nekaj harmoniziranih narodnih; d) napevi za razne igre; e) razno: »Veseli pastir« (dvoglasen napev iz l. 1882), »Kolospev« (skica), »Pozdrav« skica za ženski zbor.

C. Značaj in pomen Aljaževih skladb.

Aljaževe skladbe opevajo največ domovino, gore in Boga ter so v izrazu in obliki preproste, naravne, jasne, krepke, iskrene. Prevladuje diatonika. Aljažev slog stoji pod vplivom klasikov, zlasti Haydna in Mozarta, ki ju je Aljaž dobro poznal in ljubil. Tudi je očitiden vpliv Foersterja, ki je kot pravi in skrbni mentor ter kot dober prijatelj pregledaval Aljažu skladbe in jih po potrebi izboljševal. Zato ni nič čudnega, če pravi dr. Kimovec v 1., 2. številki »Cerkvenega Glasbenika« 1928: »...in res bi marsikatero Aljažovo mesto

¹ Te tri psalme je poslal Aljaž piscu teh vrst v pregled in sem mu jih na njegovo željo nekoliko moderniziral.

moglo stati v Foersterjevih skladbah. < Brezdvomno. Tako sta si sorodna. Gotovo pa je tudi, da se marsikak resnično Foersterjev zamislek in zapisek nahaja v Aljaževih. Aljaževa melodika je naša slovenska. Homofonija se prijetno druží z lahko polifonijo. Prav spreten je zlasti v raznih imitacijah; nekatere mašne in druge cerkvene je izdelal kanonično. Njegovi zbori, navadno štiriglasni, pogosto prinašajo kak samospev: tenorski ali basovski. Deklamacija besedila v zborih je jako dobra, marsikaka podrobnost slikovito orisana. Gradba skladb kot takih logična; sklepi prinese večkrat prav posrečene viške. Semtertja naletimo na kako reminiscenco iz drugih skladateljev, pa tudi iz Aljaževih skladb samih. Skladbe 9. zvezka, zadnjega, ki ga je Aljaž izdal, kažejo deloma neko utrujenost oziroma niso več vse tako izrazite, pa tudi oblikovno ne vse tako dovršene kot v prejšnjih zvezkih. Aljaž sam je priznal, da so nekatere boljše, nekatere slabše, kar se pač dogaja pri vseh skladateljih. Kolikega glasbenovzgojnega pomena so bile Aljaževe skladbe na naše zборе, o tem se je mnogo pisalo in zato tega ni treba vnovič poudarjati. To stoji: Aljaž je bil pravi ljudski skladatelj; njegove zborovske skladbe so bistven člen naše zborovsko razvojne črte. Kot tak zasluži v slovenskem glasbenem slovstvu častno mesto.

Fran Ferjančič:

NEKAJ MALENKOSTI NAŠIM PEVOVODJEM V ALBUM.

O letošnjem godu sv. Cecilije bo minulo že 25 let, odkar je sv. oče Pij X. objavil svoj slavnoznani »Motu proprio«, s katerim je prejšnjo medicijsko izdajo koralnih spevov popolnoma odpravil ter zopet vpeljal stari, tradicionalni koral.

Kako je to, da se nekateri cerkveni pevovodje in organisti še vedno tako krčevito drže odpravljene medicijske izdaje ter se kar ne morejo sprijazniti s sedaj edino oficialno vatikansko izdajo? »Cerkveni Glasbenik« je v tem oziru šel organistom in pevcem zelo na roko. Kar zadeva spremenljive mašne speve, sta dr. Kimovec in Premrl že l. 1909. v prilogah »Cerkv. Glasbenika« priredila spremljevanje za introite in komunije vseh važnejših praznikov in godov cerkvenega leta. Za pevce so izšli ti koralni napevi v moderni transpoziciji še posebej v jako priročni obliki. In vendar koliko korov je še, ki te praktične izdaje introitov in komunij ne rabijo in jih morda niti ne poznajo! Pa ko bi se vsaj pri mašnih rezponzorijih prilagodili sedaj veljavnemu tradicionalnemu koralu! Toda marsikje pojo še vse po stari medicijski šabloni. Še vedno slišim n. pr. pri peti maši na »Pax Domini« odpevati po nekdanjem medicijskem načinu. In vendar se ne more trditi, da bi bili pravilni odgovori po sedaj predpisanem tradicionalnem koralu težji od prejšnjih, ne za organista ne za pevce. Z nevednostjo se organisti tudi ne morejo izgovarjati, kajti »Cerkv. Glasbenik« je že velikokrat pisal o razliki med medicijskim in tradicionalnim koralom, osobito še glede mašnih spevov in odgovorov. Ako se nekateri organisti za vse to nič ne menijo, je po mojem mnenju pač le dvoje mogoče: ali da dotični organisti »Cerkvenega Glasbenika« vobče ne berejo, ali pa da imajo sami sebe za tako vzvišene,

da se jim na take malenkosti sploh ni treba ozirati. Res, da so to na videz malenkosti, ali travno po takih malenkostih se najbolj spozna, kakšen možak je organist.

Naj bi vsaj letošnji srebrni jubilej nanovo poživljenega tradicionalnega korala odprl organistom oči, da pridejo do pravega spoznanja, pa tudi do resne, dobre volje!

Kakor glede koralnega petja, so nekateri pevovodje lahkomišljeni in površni tudi glede posvetnega petja. Bodi mi dovoljeno navesti v tem oziru zopet nekaj malenkosti, ki jih pa nisem doživel na Dolenskem, ampak drugje.

Pred več leti sem slučajno prisostvoval pevski prireditvi, pri kateri so med drugim peli tudi mojo »Planinarico« za mešani zbor in sopran-solo. V 5. taktu zborovega petja se je v partituri vrinila tiskovna pomota, da poje sopran »fis« namesto pravilnega »e«. To je v oni zbirki edini večji pogrešek, na katerega sem ob koncu partiture tudi izrečno opozoril, da naj se popravi. V nemalo začudenje pa sem slišal pri oni prireditvi peti sopran tako, kakor predpisuje tiskovna pomota. Spoznal sem takoj, da pevovodja partiture niti do konca ni pregledal in da one pripombe o tiskovnem pogrešku niti bral ni. Kaj je pač umestneje, kakor da pevovodja najprej vso partituro skrbno pregleda in ako je označen kje kak tiskovni pogrešek, da ga s svinčnikom takoj popravi v partituri in eventualno tudi v glasovih? Treba je zares precejšnje kratkovidnosti in zanikarnosti, da pevovodja kaj takega prezre!

Evo vam podobne malenkosti! V 1. številki l. 1926. je »Pevce« prinesel »Vzdihljaje slepega« za moški zbor in bas-solo. Žal, da se skladba ni natisnila po mojem izvirnem rokopisu, temveč po nekem drugem, precej pomanjkljivem prepisu, v katerem je izostalo več zelo potrebnih dinamičnih znamenj. V naslednji številki je sicer »Pevce« opozoril na te pomanjkljivosti, zlasti je poudaril, da se mora v zborovem petju ob začetku solo-speva na vsak način dostaviti znamenje za »pianissimo«, ker bi bil sicer vtis skladbe uničen. Skladbo so peli že tu in tam, a v ocenah je bilo doslej še vedno brati, da je bilo zborovo petje premočno. Bržkone dotični pevovodje niso brali onega važnega dostavka v »Pevcu« in ker sami tudi nimajo pravega čuta za diskretno spremljevanje solospesa, je kajpada zborovo petje preglasilo solista, zlasti še, ker ima zbor dober takt pred pričetkom samospesa predpisan »mezzoforte«.

Marljiv pevovodja pridno čita naše glasbene liste, poročila o pevskih produkcijah in zlasti še ocene glasbenih del. V takih ocenah se večkrat omenjajo tiskovni pogreški, katere si pevovodja takoj zaznamuje; podajajo pa še večkrat tudi navodila, kako je treba skladbo proizvajati, da bo učinkovala. Vse to si vesten pevovodja dobro zapomni in — če treba — tudi zabeleži v svoji partituri. Potem pa z najstrožjo energijo zahteva od svojih pevcev, da skladbo natančno tako tudi proizvajajo, kakor si je zaznamoval. Tako dela pravi pevovodja, ki je res vreden tega imena.

Ako se vrše priprave za kak koncert, naj se pevovodja ne zanaša preveč na druge, temveč naj vse potrebno sam uredi.

Bilo je že davno pred svetovno vojno, ko so v nekem kraju pripravljali večji koncert, pri katerem je poleg pevskega zbora imela sodelovati tudi vojaška godba. Ker je imel pevovodja veliko dela s pevskim zborom, je prepustil skrb za vojaško godbo nekemu drugemu inteligentu. Ta se je tudi res dogovoril z godbo in ker glede godbenih točk ni stavil nikakih zahtev, je bila godba mnenja, da bo pri koncertu igrala svobodno brez predloženega sporeda. Dotični inteligent pa je v svoji naivnosti dal na program vendarle nekaj godbenih komadov, ki jih je pa prevzel iz programa neke druge godbe, češ, vojaška godba jih bo gotovo tudi igrala. Pevovodja je bil trdno prepričan, da se je dotični inteligent o godbenih točkah dogovoril z godbo samo. Na dan koncerta pa je prišlo razočaranje. Ko je godba dobila program v roke, je izjavila, da dotičnih godbenih točk — razen nekaterih — nima v svojem repertoarju in tako jih je morala nadomestiti z drugimi. Sicer navadni poslušalci tega vobče niti opazili niso, pevovodja pa je bil upravičeno nevoljen, da je tako nasedel onemu »inteligentu«.

Kaj se učimo iz tega? Pevovodja naj ne zida veliko na druge, temveč naj kolikor moč za vse sam poskrbi, ako noče na dan koncerta doživeti neljubega presenečenja.

Ocena zadnjega cerkvenega koncerta na Vrhniki (glej C. Gl. 1927, str. 218) svari pred plitvim, brezbarvnim tonom (voix blanche) ter priporoča bolj temno nastavljanje tonov. G. kritik, ki je sam izboren glasbenik, misli sicer dobro, a utegnil bi ga kdo napačno razumeti, kakor da bi ne bilo toliko ležeče na pravilnem izgovarjanju besedila. Res, da v tem oziru se nahaja pevec nekako med Scilo in Karibdo: ako se hoče izogniti eni napaki, zabrede lahko v drugo. Dober pevovodja pa bo poskrbel za to, da se bo njegov pevski zbor srečno izognil obojni pečini. Ako bo pri kakem pevcu začutil oni brezbarvni ton, bo pevca opozoril na to in ga poučil, kako naj ton lepše zaokroži ter naj ne pretirava odpiranja ust. Nasprotno pa bo z isto skrbjo pazil, da bodo njegovi pevci izgovarjali besedilo pravilno in razumljivo. Da, v tem oziru ne more biti pevovodja nikdar preveč čuječ. Nobena napačna izgovarjava besedila ne sme iti mimo njega neopažena in nesvarjena. Vobče velja pravilo, da pri samoglasniku »a« je treba usta precej široko odpreti, pri samoglasniku »o« jih je treba lepo zaokrožiti. Paziti je treba zlasti tudi na pravilno izgovarjanje samoglasnika »u« in na končne soglasnike posameznih besed.

Bil sem nekoč pri neki cerkveni prireditvi. Na koru je že precej časa pel mešani zbor s spremljevanjem orgel, a niti jaz, niti moji sosodje v cerkvi niso mogli zlepa dognati, ali pojo v latinskem, ali v slovenskem jeziku. Nekdo zraven mene je nekoliko vznevoljen šepnil: »Niti ene besedice ne morem razumeti!«

Da je taka izgovarjava besedila skrajno pogrešena, tega mi ni treba menda šele dokazovati. In ako se že pri petju sploh mora besedilo izgo-

varjati jasno in razumljivo, je to še toliko bolj potrebno pri cerkvenem petju. Cerkevno petje namreč je potencirana molitev in ta pač ne sme biti podobna nerazumljivemu brenčanju mrmrajočega zbora.

Tudi ljudstvo želi, da razume, kar se v njegovem jeziku poje na koru. Sam sem že slišal, kako nevoljni so ljudje, ako pojo cerkveni pevci tako nerazločno, da jih živ krst ne more razumeti.

Naloga dobrega pevovodje je torej, privedi pevski zbor do tega, da izgovarja besedilo pravilno in razločno.

Končno hočem omeniti še eno malenkost, katera najbrž ne bo vsem po volji, a se mi zdi potrebno, da se izpregovori enkrat tudi o tem odkrita beseda. Pevovodje namreč naj pazijo na to, da nastopajo njihove pevke ne le na cerkvenem koru, temveč tudi na koncertnem odru v dostojni obleki.

Kakšna je v novejem času moda v obleki, je dovolj znano. Dandanes se toliko govori in piše o raznem suženjstvu, a reči moramo, da največ sužnjevi ima — moda. Ako si kak prismuknjen pariški krojač vtepe v glavo: »Takale mora biti letos moda,« ves svet dirja za njim in za njegovo modo, ne da bi ljudje kaj prida vprašali svoj razum, ali je pa taka moda tudi res estetična, lepa. Nekdo mi je nedavno rekel, da ako bi pred tridesetimi leti hodile ženske po ulicah tako oblečene, kakor hodijo dandanes v poletnem času, bi jih policaj kratkomalo aretiral.

Ta čudna modernost v obleki kaže se zadnja leta čedalje bolj tudi pri koncertnih nastopih. Seveda kaka izredna solistka ima še prav poseben privilegij, da se sme na odru pokazati občinstvu v napol Evinem kostumu. Spominjam se, da sem bil pred mnogimi leti pri koncertu take solistke. Tedaj sem opazil, kako si je neki višji dostojanstvenik, ki je imel sedež v prvi vrsti, s programom zakrival obraz, da mu ni bilo treba gledati skrajno dekoltirane solistke. Ali se ne zdi, kakor bi hotela taka pevka zmagati bolj s svojim mesom, kakor pa s svojim glasom?

Pa tudi druge pevke nastopajo včasih v precej nedostojni obleki. Jaz mislim, da če pevke kažejo občinstvu docela gole roke ali še druge nagote, s tem njihovo petje preklicano malo pridobi. Ravno nasprotno: ker se koncerti večinoma vrše v zimskem in zgodnjepomladanskem času, ko je vobče zrak še zelo hladen, zakrivi dostikrat ravno taka lahka, pomanjkljiva obleka prehlajenje, hripavost, detoniranje, kakor sem se o tem že sam prepričal. Pametnemu človeku silno imponira, ako vidi pred seboj na odru tudi pametno oblečene pevke.

Zato pevovodje, zastavite ves svoj vpliv, da odstranite iz svojih pevskih zborov vso nedostojnost v obleki! Skrajni čas je že, da se enkrat za vselej temeljito pomete z naših pevskih odrov ta od drugod importirana bedarija! Ako ne marate nastopati v svoji navadni, pošteni obleki, nastopajte pa v stari narodni noši, ki je vse-skozi dostojna in v resnici lepa. Če bi pa katera pevka kljub temu hotela sklicevati se na modo, pojasnite ji vendar, da je beseda »moda« — če-

tudi ne po etimologiji, pa vsaj po črkah — v zelo bližnjem sorodstvu z besedo »p r i s m o d a«; ni namreč nič drugega, kot zadnji del te besede.

In s tem končam zaenkrat svoje malenkosti. Napisal sem jih, kakor so mi ravno prišle na misel. Ako jih bodo naši pevovodje upoštevali, bo to le njim in njihovim pevskim zborom v korist in napredek.

Sl. Premrl :

CERKVENO LJUDSKO PETJE.

Cecilijino društvo za ljubljansko škofijo namerava v tekočem letu posvetiti nekoliko več pozornosti cerkvenemu ljudskemu petju kot jo je dosedaj. Ker pa je predvsem potrebno izvedeti, kaj se je v posameznih župnijah v tem oziru že storilo, se je Cecilijino društvo obrnilo na škofijski ordinariat, naj od župnih uradov tozadevno poizve. Župnim uradom so se zastavila sledeča vprašanja:

1. Ali se cerkveno ljudsko petje kaj goji?
2. V koliki meri oz. pri katerih pobožnostih in cerkvenih opravilih? Kaj se poje in kako?
3. Ali se je od strani duhovnikov ljudstvu ta zadeva že kaj pojasnila?
4. Kaj ovira, da se dosedaj cerkveno ljudsko petje še ni moglo razviti? Kaj bi se moglo doseči v bližnji bodočnosti?

Na podlagi odgovorov, ki so že in bodo še došli na ta vprašanja, bo Cecilijino društvo zadevo cerkvenega ljudskega petja dalje pretresalo in skušalo postaviti v tem pogledu neke smernice, ki bodo vodile do pozitivnih in gotovih uspehov.

Na gorenja vprašanja je dosedaj odgovorilo 65 župnih uradov, in sicer (navajamo jih v redu, kakor so dohajali): Draga, Dobrava pri Kropi, Brdo, Kranjska gora, Št. Peter pri Novem mestu, Št. Janž, Podbrezje, Prežganje, Adlešiči, Čemšenik, Št. Lenart nad Škofjo Loko, Polom pri Kočevju, Stopiče, Mekinje, Rudnik, Krško, Šmartno pri Litiji, Leskovec, Duplje, Janče, Lom, Sv. Helena, Stranje, Mokronog, Zaplana, Črni vrh nad Polhovim gradcem, Zgornji Tuhinj, Trstenik, Stična, Primskovo, Polica, Jezersko in Ravno, Sostro, Št. Vid nad Ljubljano, Krašnja, Rateče-Planica, Stara Oselica, Lučina, Dragatuš, Vinica, Dražgoše, Sorica, Št. Jernej, Bela Cerkev, Fara pri Kostelu, Leše, Češnjice, Komenda, Mozelj, Peče, Št. Gotard, Planina pri Rakeku, Besnica, Devica Marija v Polju, Loški potok, Bučka, Št. Jakob ob Savi, Kamnik, Trebnje, Krka, Hotič, Zagorje, Sv. Duh, Javor pod Ljubljano, Žiri.

Ko odgovore še ostali župni uradi, bomo o vsebini odgovorov poročali v »C. Gl.«. Že sedanji odgovori mnogo povedo in nudijo marsikako dobro misel, marsikak pameten nasvet. Vidi se pa tudi, da ponekod ne razumejo tega vprašanja. Zato se nam zdi potrebno že zdaj poudariti, da s pozitivitvijo oz. gojitvijo ljudskega petja nikakor nočemo »odpraviti« iz cerkve našega splošno dobrega, priznanega in priljubljenega zborovega petja. Pač pa hočemo po močeh gojiti oboje: zborovo bolj umetno in ljudsko bolj preprosto. Tudi ne naglašamo in ne vsiljujemo enoglasnega ljudskega petja; je namreč lahko tudi dvo-, tro- in večglasno. Pri ljudskem petju želimo le res skupno petje kolikor mogoče vseh.

Prav bi bilo, če bi tudi mariborski škofijski ordinariat povzel glede cerkvenega ljudskega petja isto akcijo: zastavil župnim uradom enaka vprašanja in nas potem o odgovorih obvestil. Naj bi se cerkveno ljudsko petje poživilo po vsej Sloveniji!

FRANZ SCHUBERT.

Letos obhajamo stoletnico smrti velikega nemškega skladatelja Franca Schuberta. Rojen je bil na Dunaju 31. januarja 1797 in umrl istotam 19. novembra 1828. Dočakal ni torej niti izpolnjenega 32. leta.

Schubert je za nas zanimiv tudi iz tega ozira, da je leta 1816. bil med 21 kompetenti, ki so konkurirali za razpisano mesto glasbenega učitelja na pravkar otvorjeni glasbeni šoli Filharmonične družbe ljubljanske. Tega mesta Schubert takrat ni dobil, dasi ga je priporočil sam Salieri, takratni dvorni kapelnik na Dunaju, najbrž radi tega, ker je bil star komaj 19 let. Na to mesto je bil imenovan s strani vlade neki Sokoll iz Celovca. Prvi pouk v glasbi je dobil Schubert od svojega očeta, ki je bil učitelj v dunajskem predmestju Lichtenthal, in od svojega starejšega brata Ignacija. Pozneje je njegovo glasbeno izobrazbo nadaljeval pevodja župnega cerkvenega zbora Holzer. Meseca oktobra 1808 je bil sprejet kot sopranist v cesarsko kapelo in tako dobil pravico do brezplačnega mesta v konviktu, kjer je nadaljeval svoje glasbene študije in si pridobil nekaj splošne klasične izobrazbe. V tem času je zložil svoje prve samospeve (Lieder), ki so vzbudili pozornost takratnega dvornega kapelnika Antona Salierija (1750—1825), ki je od tedaj naprej skrbel za Schubertovo glasbeno izobrazbo. Leta 1813. je Schubert zapustil konvikt ter bil nameščen kot pomožni učitelj na šoli v Lichtenthalu, kjer je služboval njegov oče. Leto pozneje se je izvajala njegova maša v F na župnem koru v Lichtenthalu. Schubert je bil zelo plodovit skladatelj in je samo v letu 1815 zložil nad 150 skladb, večinoma samospevov s klavirjem, ki je med njimi tudi znameniti »Erlkönig«. Leta 1818. je dobil mesto domačega glasbenega učitelja pri grofu Esterhazyju. V grofovi družini se mu je dobro godilo, ker so občevali z njim kot z družinskim članom. Schubert sam je štel to dobo med najsrečnejše svojega življenja. Bila je zanj to doba miru in brezskrbnosti, pa tudi doba velike plodovitosti v glasbenem ustvarjanju. Od leta 1819. dalje si je začel polagoma utirati pot v javnost. V istem letu je Franz Jäger prvič javno pel njegovo skladbo »Schäfers Klagelied« in naslednje leto je bila uprizorjena njegova spevoigra »Die Zwillingsbrüder« v Kärntnertheatru s precejšnjim uspehom, tako da so impresariji omenjenega gledališča naročili pri njem novo odsko delo. To delo, »Die Zauberharfe«, pa ni imelo zaželjenega uspeha. Schubert je zložil še več oderskih del, pa z nobenim ni imel sreče. Na splošno pa je naraščala njegova slava, njegova dela so se javno proizvajala in njegovi prvi samospevi s klavirjem so izšli v tisku potom subskripcije. Močno oporo je imel v svojih prijateljih, zlasti Schoberju in Sonnleithnerju.

Schubert je bil zelo plodovit in neumorno delaven. Pri nas je znan večinoma radi svojih samospevov, a nič manjše vrednosti niso njegove simfonije, njegova komorna, cerkvenoglasbena in klavirska dela. Njegoveму telesnemu zdravju pa je to neumorno delovanje zelo škodilo. Že leta 1824. so se začeli prikazovati prvi znaki bolezni vsled prenapornega

delo. Pustil je delo nekaj časa in šel v hribe, da si opomore, in zdravje se mu je zdatno zboljšalo. Spet se je vrgel z novo gorečnostjo na delo; saj je večkrat pravil svojim prijateljem, da ga ni ljubi Bog za nič drugega ustvaril kot samo za komponiranje. Ko je leta 1825. umrl Salieri in je bil Eybler povišan v prvega dvornega kapelnika, je Schubert prosil za prazno mesto poslednjega, pa ni uspel. Ravno tako je propadel s prošnjo za kapelniško mesto pri Kärtnerthortheatru. Preživel je le s svojimi skladbami, ki ž njimi sicer ni dosti zaslužil, vendar pa dovolj za skromno življenje. Zelo ga je potrla Beethovnova smrt (1827), dasiravno ga prejkone osebno ni poznal, udeležil se je tudi njegovega pogreba in sledil krsti do pokopališča. Jeseni 1828 pa se je njegovo zdravje zelo poslabšalo, v novembru ga je napadla huda mrzlica in v deliriju je večkrat klical Beethovno ime. Umrl je 19. novembra 1828 ob dveh popoldne. Pokopan je bil na pokopališču v Währingu ob strani Beethovnovi. Šestdeset let pozneje pa so njegove zemeljske ostanke prenesli na centralno pokopališče in pokopali ob Beethovnovi, Mozartovi in Gluckovi strani. Celotno izdajo njegovih del je oskrbelo založništvo Breitkopf & Härtel leta 1888.

Dasiravno je Schubert umrl še jako mlad, je vendar zapustil okrog 1200 skladb, med temi okrog 600 samospevov s klavirjem (Lieder), 8 simfonij, 6 maš, 24 sonat in veliko število komornih, vokalnih in klavirskih skladb. Z dramatičnimi deli ni uspel; bil je predvsem lirik in kot tak si je osvojil eno prvih mest v svetovni glasbeni literaturi.

ORGANISTOVSKKE ZADEVE.

Poročilo o občnem zboru Društva organistov za mariborsko škofijo.

Dne 20. februarja je imelo zgoraj navedeno društvo občni zbor v Mariboru. Dasiravno je bil ta dan zelo neugoden za zborovanje, veliko organistov je bilo namreč zadržanih, ker se je na ta dan vršilo še veliko porok in se tiste dni vršijo v cerkvah molitve — vendar se je zbralo skupaj 40 organistov.

Predsednik g. Karel Bervar je otvoril zborovanje in pozdravil zastopnika Društva organistov za ljubljansko škofijo g. Zdešarja.

Tajnik Fr. Klančnik je poročal: Društveni odbor je imel v l. 1927 pet sej. Eno skupno sejo z zastopniki ljubljanskega društva smo imeli v Trbovljah, kjer so se pregledala nova skupna pravila. Pri tem je tajnik obširno poročal o ustanovitvi »Zveze slovenskih organistov«, kar so navzočni živahno odobraval. Društvo je rešilo in odposlalo 297 dopisov. V zadevi pokojninskega zavarovanja je društvo posredovalo v 12 slučajih z uspehom. Društvo objavlja svoje sklepe v časopisih Slovenski Gospodar in Cerkvni Glasbenik. Priporoča vsem organistom, da naroče ta lista. V Slov. Gospodarju je objavljen skoraj vsak teden kakšen dopis. Tajnik poroča nadalje, da je vložil v imenu »Zveze slovenskih organistov« prošnjo na ministrstvo saobračaja, da bi tudi organisti dobili polovično vožnjo na železnicah, kakor jo imajo učitelji, duhovniki itd. Prošnja pa je bila odklonjena. Društvo je tudi posredovalo pri oblastnem odboru v Mariboru za odpravo trošarine na birsko vino. Tej prošnji se je ugodilo. Društveni odbor bi rad delovanje še poživil s prirejanjem dekanijskih sestankov, ki naj bi se na njih predavalo o organistovskem vprašanju. Žal ni sredstev za stroške potovanja. Člani udnine ne plačujejo redno, kar povzroča društvu delo in škodo.

Izvolil se je večinoma stari odbor. Namesto umrlega B. Drolca je izvoljen v odbor g. V. Kuntara.

Tajnik Fr. Klančnik je obširno govoril o pokojninskem zavarovanju organistov ter o pravilnem napovedovanju dohodkov. Vsem navzočnim so se razdelile tozadevne tiskovine in se je potem obravnavala točka za točko. Zborovalci so burno ugovarjali temu, da se tam, kjer je služba organista in cerkovnika združena, smatra za glavno službo cerkovniška, če ta več nese kakor organistovska.

Sklene se, da naj Zveza takoj vloži pri velikem županu v Ljubljani in Mariboru ugovor proti temu stališču, da se smatra tista služba za glavno, katera daje več dohodkov. Dalje se sklene, da se odločno nastopi proti temu, da se uporabljajo učitelji kot organisti, medtem ko je veliko organistov brez službe. Dalje se je sklenilo, da se storijo odločni koraki, da se v bodoče več ne nastavlja organisti-samouki, ker je zadosti izšolanih organistov.

Tajnik je še posebej pozdravil navzočna organista g. Fr. Rozmana iz Št. Ilja v Slov. goricah in g. Jaka Kurnika iz Št. Lenarta v Slov. goricah, ki že nad 50 let delujeta kot organista in sta člana našega društva od njegove ustanovitve.

Zborovanja se je udeležil tudi živahno pozdravljen oblastni poslanec g. Ovčar. Imel je lep govor in obljubil, da se bo on, kakor tudi njegovi tovariši, vedno radi potegovali za dobrobit organistov. Poudarjal je zasluge organistov na prosvetnem polju ter obljubil, da se bo povsod gledalo na to, da se razne službe, n. pr. občinsko tajništvo, pri posojilnicah itd. dajo organistom.

G. predsednik je nato zaključil zborovanje, ki je bilo zelo zanimivo in je trajalo tri ure.

Svoječasno so prevz. knezoškof dr. A. Karlin vsem župnijskim predstojnikom nasvetovali, da naj naročijo vsem organistom list »Cerkveni Glasbenik«, ker je ta list ne le koristen — temveč za vsakega organista neobhodno potreben. Naročnina, ki znaša letno komaj 40 dinarjev, se pa naj plača iz cerkvene blagajne. Ko je tajnik na občnem zboru organistov v Mariboru vprašal navzočne organiste, koliko jih dobiva »Cerkv. Glasbenik« na račun cerkve, so izmed 40 navzočnih vzdignili roke — trije organisti. Nekaj malega jih je, ki si ga sami naročajo, vsi drugi ga pa nimajo. Žalostno!

Društvo organistov za ljubljansko škofijo bo letos zopet podeljevalo škofojske podpore. Dobiti jih morejo seveda le člani društva. Prošnje s priporočilom župnega urada naj se pošljejo društvu do konca aprila.

KONCERTNA POROČILA.

I. **Koncerti v Ljubljani.** 6. februarja se je vršil koncert Učiteljskega pevskega zbora. Izvajale so se slovenske najmodernejšje zborovske skladbe E. Adamiča, Lajovca, Ravnika in Škerjanca. Izbor je bil jako posrečen. Zbor, ki obstaja komaj par let, se je v zadnjem času dvignil na prvovrstno umetniško višino. Tudi pevski material je v celoti enovit, boljši še vendar v ženskih glasovih in najboljši v altih. Izredno težke skladbe, kot so zlasti Škerjančeve »Kmetiške« in Adamičeva »Vijolac«, je podal v popolnoma sigurni intonaciji, izvrstno interpretiral »Vragovo nevesto«, Lajovčeve »Kolednike« in druge skladbe. Sploh se je v skladbe docela vživel in jih pod izbornim Srečko Kumarjevim vodstvom dal z velikim zanosom. K tako velikemu uspehu zboru in pevovodji iskreno čestitamo. — 9. febr. je koncertiral slavni španski čelist Caspar Cassado. Igral je svojo sonato v starem španskem slogu, Beethovno v A-duru, Locatellijevo v D-duru, Bachov Adagio in še nekaj drugih. Na klavirju ga je spremljala gospa Julija Mendelssohn. Koncerta žal nisem slišal. — 13. februarja je bil koncert pevke Jelke Stamatovičeve iz Belgrada. Pela je pesmi francoskih in španskih skladateljev. Skladbe so bile nekoliko enolične, vendar zajemljive, zlasti španske narodne skladatelja Manuela de Falla. Stamatovičeva je mlada

pevka in ima simpatičen nastop; glas dokaj prijeten, dasi nekoliko zastrt, ne popolnoma izenačen in premalo zvonek. Obisk koncerta je bil majhen. — Vesel in velik dogodek je bil koncert pevskega zbora Kantarea Romaniei iz Bukarešte 20. febr. Zbor nad 100 pevk in pevcev se je na povratku s svoje turneje po Francoskem ustavil v Ljubljani in bil tu prisrčno sprejet. Obstoja devet let. Ustanovil ga je Marcel Botez, profesor glasbe in generalni inspektor glasbenih šol na Romunskem. On tudi še sedaj zbor vodi. Pokazal se je velikega mojstra. V Ljubljani je zbor izvajal romunske umetne in narodne pesmi ter nekaj drugih, med njimi tudi Mokranjčevega »Kozarja«. Izmed romunskih skladateljev so bili na sporedu Dima, Teodoresco, Muzicesco, Jova, Vidu, Galinesco in Movila. Deloma klasično umerjene polifonne, deloma prijetno homofone in zlasti izrazite, živahne romunske narodne so bile z zadovoljstvom in hvaležnostjo sprejete. Glasovno jako dober in izvrstno šolan zbor je pel sede in na pamet; pevke v bogatih in slikovitih narodnih nošah. Pred in po koncertu so zapeli tudi našo in romunsko himno, kar je izvabilo veliko resničnega navdušenja. — 1. marca je koncertirala domača pianistka Jadviga Poženelova ter igrala največ francoske skladbe, eno rusko: Prokofjevo in eno slovensko: Kogojevo. Koncertu nisem prisostvoval. — 2. marca je črnogorski guslar Tanazije Vučić pel junaške srbske narodne pesmi. — 5. marca je bil pa res velik koncert, kot so ga lepaki naznanjali. Sodeloval je naš rojak prof. Anton Trost z Dunaja ter igral klavirski part v prekrasnem, glasbeno-vsebinsko bogatem in nenavadno učinkovitem Rahmaninovem klavirskem koncertu, obstoječem iz treh stavkov. Trostova igra je bila topot na taki višini, tako tehnično dovršena in preobčutena, kakor se je zlepa ne spominjamo tudi pri njem, priznanem velikem umetniku. Orkestralni part je izvajal matični orkester, pomnožen z godbeniki dravske div. oblasti, ki je podal razen tega še Fr. Schubertovo Uverturo v italijanskem slogu op. 170 kot spomin k 100letnici Schubertove smrti, Leoš Janačkovo suito za godalni orkester, prav za prav le štiri stavke te suite, zelo lepo, jasno pisano delo in Igor Stravinskega dva stavka iz suite: Žar ptice. Orkester je vodil Emil Adamič, ki je vse skladbe skrbno naštudiral in se zlasti potrudil za Janačka, Rahmaninova in Stravinskega. Matični pevski zbor pa je zapel na tem koncertu tri Jakob Gallusove (Petelinove) zборе: šesterglasni madrigal »Musica noster amor«, in dva osmeroglasna moteta: »Ave Maria« in »Laus et perennis gloria«. Najlepši in tudi najbolj naš je zadnje imenovani motet s svojim ljubko donečim, sekvenčno izdelanim »in saeculorum saecula« in ogromno narastlim »Amen«. Prav je, da se od časa do časa izvajajo dela tega našega slavnega rojaka, ki je živel od 1550—91, ter deloval na Moravskem in Češkem in velja v glasbenem svetu kot enakovreden mojster najboljšim mojstrom tiste dobe. Umestno se mi zdi omeniti, da ga je nam in celemu svetu odkril naš odlični glasbeni zgodovinar dr. Josip Mantuani. Matični zbor je Gallusa pod Hubadovim vodstvom izvedel povsem plastično in izklesano. Na splošno je Gallus napravil najboljši vtis; mnogi so ga pri tej priliki slišali prvič in so se čudili tem, tri sto let starim, pa tako krepkim in zanosnim ter umetnim skladbam. — 8. marca je na prvem bolgarsko-jugoslovanskem večeru Georgij Gospodinov, član ljubljanske opere, pel bolgarske narodne pesmi. Gospa Vanja Gospodinova pa je predavala o bolgarski ženi. — 9. marca je koncertiral Sancinov trio, ki ga tvorijo Sancin (gostli), Matz (čelo) in Marsiševa (klavir). Izvajali so Smetanov Trio v G-molu, op. 15 v treh stavkih, krepko, izrazito, klasično glasbo, Dvořakov Trio v B-duru, op. 21 v štirih stavkih, ki se odlikujejo po značilnih kontrastih, vsi so pa prepojeni češke narodne glasbe, in Novakov globoko zamišljen, resno veličasten Trio quasi una Ballata. Sancinov (oz. zagrebški) trio je dobro vigran, prvači pa še vedno Sancin s svojim širokim, polnim in hkrati sladkim tonom in zelo poduševljenim predavanjem. Čelist je primeroma še mlad in dokaj dober; obeta precej. Marsičeva dobro obvlada svoj part, a bi si jo želeli semtertja še bolj diskretno. Celotna igra je bila od točke do točke boljša in je ogrevala. Žal, da ima naše občinstvo za komorne koncerte še premalo smisla in je bila Filharmonična dvorana malo zasedena. — 10. marca je priredil Podmladek rdečega križa na I. drž. deški meščanski šoli v Ljubljani-Prule akade-

mijo pod vodstvom strokovnega učitelja Ivana Repovža. — 12. marca je priredilo Nar. žel. glasbeno društvo »Sloga« vokalno-instrumentalni koncert. Mešani zbor je s sodelovanjem opernega orkestra in članov društvenega orkestra izvedel Jos. B. Foersterjeve »Štiri junake« in tri a cappella zборе: Axmanov »Božič sirot«, Adamičev »Dve kiti« in Šantlov »Pri zibelci«. Moški zbor je dal z orkestrom tri junaško krepke Novakove domovinske pesmi. Koncert je vodil Heri Svetel. Društvu treba priznati dobro voljo in stremljenje po boljšim in novejšim. Podane skladbe so bile same po sebi zanimive, zlasti vokalno-instrumentalne, vendar za zbor — kot je sedaj — še v večini pretežke. — 16. marca je bil jako uspel koncert gospe Ivanke Negro-Hrastove, ki je pela nemške, ogrske, francoske in slovenske pesmi. Mesto napovedanega dr. Kaiserja je spremljal na klavirju g. Lipovšek.

II. Koncerti drugod. 3. febr. se je vršil v Mariboru komorni koncert. Sodelovali so goslačica gospa Brandlova, pianist Frisch in dunajska čelistka gospodična Folgerjeva. — 10. febr. je bil na Jesenicah koncert Savinškovega godalnega kvarteta iz Kamnika. — 19. februarja v Mariboru koncert francoskega krožka, ki je na njem sodelovalo več uglednih mariborskih glasbenikov. — 26. febr. v Mariboru koncert katoliške Omladine. Nastopilo je 26 godbenikov v prvem samostojnem koncertu z desetimi klasičnimi komadi. — 2. marca je v Celju koncertiral Sancinov Trio. — 4. marca je priredil Sattnerjev pevski zbor iz Ljubljane cerkven koncert v Kočevju. Dopoldne je pel pri sv. maši Schubertovo Misa in G. Vodil je oboje P. H. Sattner. — Isti dan se je vršil v Trbovljah mladinski koncert pod vodstvom g. kaplana Radanoviča. — 7. marca so izvajali v Mariboru Haydnovo Stvarjenje. Izvedlo ga je pevsko društvo »Maribor« pod vodstvom stolnega kapelnika Gašpariča. Sodelovala je tudi gospa Lovševa iz Ljubljane. — 10. marca je pevsko društvo v Brežicah priredilo pevski koncert. — Učiteljski pevski zbor je koncertiral 18. marca v Celju s sporedom kot pri zadnjih koncertih v Zagrebu in Ljubljani. **St. Premrl.**

DOPISL.

Kočevje. Dovolite mi, g. urednik, da tudi jaz napišem par vrstic v »Cerkveni Glasbenik« in nekoliko popišem razmere glede cerkvene glasbe v Kočevju.

Prišel sem v Kočevje l. 1925. v začetku novembra. Prezvel sem mesto pisarniškega uradnika in tukajšnji tovarni sukna in mesto organista v mestni župni cerkvi. Mimogrede omenjam, da sem bil do tega časa skoraj 10 let proč od cerkvene glasbe in smem reči, da sem jo ves čas jako pogrešal, ter si želel zopet priti v stik s to lepo, idealno muziko.

Glede cerkvene glasbe smo, žal, v Kočevju precej daleč za drugimi v Sloveniji. Vzrok je pa seveda ta, ker do sedaj ni bilo tukaj nobenega poklicnega organista in tudi služba organista ni bila tako urejena kot sedaj. Jaz sem prvi kot tak in tudi prvi slovenski organist v Kočevju. Mestna župna cerkev je popolnoma nova, krasna stavba, ki krasi glavni trg mesta Kočevja.

Cerkveno petje je večinoma nemško, ker so cerkveni obredi v nemškem jeziku. Imam dva zbora: nemški in slovenski. Nemški sestoji iz 6 sopranov, 4 altov, enega tenora in enega basa, ki pa redkokdaj pride. Slovenski pa iz 2 sopranov, 2 altov, 2 tenorov in 3 basov. Soprani nemškega zbora so precej slabotni, nejasni in s težavo dosejajo g. Sploh se tukaj, kar se domačinov tiče, jako težko dobi pevec s prav dobrim posluhom, niti z dobrim. Posebno težko se pa dobi dobra sopranistinja. Najbrž je podnebje tako, ker še tisti, ki se priselijo, si mnogi pokvarijo glas. Altii so precej dobri, še najboljši. Tenori in basi se težko dobijo. Slovenski zbor je izvrsten, ter je sestavljen iz samih boljših članov tukajšnjega glasbenega društva. Le to je škoda, da slovenski zbor ne pride več v poštev, ker so cerkvena opravila večina v nemškem jeziku.

Glede cerkvenega arhiva smo zelo skromni, celo preskromni, ter imamo cerkvenih muzikalij komaj toliko, kolikor je najnujnejše potreba. Svojih muzikalij imam jako malo, ker se 10 let nisem bavil s cerkveno glasbo. Ko sem prišel oziroma prevzel cerkveno petje, nisem dobil drugega, kakor partiture »Lob singet dem Herrn« in sedem raztrganih glasov, »Sammlung katholischer Kirchenlieder« od P. Othmarja Bergerja za dvoglasno petje, par latinskih maš in nekaj raztrganih papirjev (Fliegende Blätter), kar je bilo zelo malo uporabljivega. Slovenskih not so bili samo 4 zvezki Cecilije I. del. Nekaj je cerkev kupila v Jugoslovanski knjigarni, nekaj tudi od stolnega kora v Ljubljani in malenkost sem imel tudi sam, da sem se rešil iz zadrege. Toda manjka še veliko. V tej sili mi ni preostajalo drugega, kot da sem prijel za pero in pisal dan in noč. Gospod katehet Lavrič je bil tako prijažen, da mi je posodil opalograf, da sem natisnil, kar sem nujno rabil. Tudi s svojimi muzikalijami mi je priskočil na pomoč, za kar mu na tem mestu izrekam najlepšo zahvalo. Škoda je le, da je sedaj svoj opalograf vzel oziroma posodil drugam. Tudi tukajšnja čitalnica je imela več cerkvenih zbirk, ki jih je dala na razpolago, za kar tudi iskrena hvala. Ravnokar sem zvedel, da je mestna občina na predlog gosp. oblastnega poslanca Al. Peterlina dovolila kredit 1000.— Din za cerkvene muzikalije. Najlepša hvala!

Pojemo od sledečih skladateljev: Latinske maše J. Gruberja, J. Schweitzerja, dr. Kimovca, Ig. Hladnika in Führerja. Graduale in ofertorije St. Premrla, A. Foersterja, P. Giesbacherja in Trescha. Te Deum Fr. Schöpflerja. Tantum ergo p. H. Sattnerja, p. A. Hribarja, A. Foersterja, Šubigerja, Etta in drugih. Nemške pesmi pojemo: E. Hochreiterjeve, V. Gollerjeve, P. A. Niedristove, I. Mittererjeve, Deschermaierjeve, Engelhartove, J. Obersteinerjeve, Schottenhammelove, J. Nieslonyjeve, H. Hartmannove, Aiblingerjeve, Griesbacherjeve in še nekaterih drugih. Nekaj tudi od slovenskih skladateljev: Sattnerja, Hribarja, Premrla in Hladnika s podloženim nemškim besedilom. Slovenski zbor poje največ skladbe, ki so jih zložili: Sattner, Premrl, Kimovec, Hladnik, Mav, Foerster, Pavčič, Hochreiter, Adamič, Gruber, Niedrist, Mlinar-Cigale, Zahlfleisch, Klemenčič, Goller, Faist, Greith in še drugi. Requiem: Premrl, Griesbacherjev, Hochreiterjev, Kimovčev, Mittererjev, Hladnikov in Schuhov.

Zbral sem tudi naraščaj 20 deklic, od katerih jih je ostalo še 14. Upam, da bom vzgojil iz njih nekaj dobrih pevk.

Ker sem opisal že petje, naj opišem še orgle. Odkrito rečeno, da sem bil zelo iznenaden in skoraj slabo mi je prišlo od strahu, ko sem zagledal to podrtijo, kup črvicega lesa. To so nekdanje orgle križanske cerkve v Ljubljani in še od teh so vzeli med vojsko skoraj vse cinaste piščali. Ko sem prevzel petje, nisem mogel skoraj spremljati petja, ker je na vse strani piskalo, žvižgalo in škripalo, da je bilo strah, akoravno sem imel samo tri registre odprte. Popravljala sta baje zadnjikrat orgle sin mojega prednika in neki njegov prijatelj. Seveda je delo pokazalo strokovnjaka. Niksture sta dala v gambo, kvinte v burdon in narobe, piščali iz male oktave sta čala v enkrat črtano oktavo in obratno; zato je bil tak pisk in žvižg, da ni nobena miš ostala v cerkvi. Za silo sem spravil skupaj potem dva registra, ki mi služita vsaj pri spremljanju petja. Seveda tudi ta dva nista popolna, ker manjkajo piščali.

Hvala Bogu, da so v načrtu nove orgle z dvema manualoma in 22 pojočimi registri. Jako lepo dispozicijo sta izdelala g. dr. Kimovec in g. St. Premrl. Samo bati se je, da ne bi vse ostalo samo pri načrtu. Vso stvar ima sedaj v rokah okrajno glavarstvo, da razpiše konkurenčno obravnavo, ki nanjo čakamo že leto dni, odkar je prišlo do velikega župana. Po enem letu se je vendar 3. marca t. l. sklicala konkurenčna obravnava in se je pri njej sklenilo, da se postavijo orgle do 1. maja prihodnjega leta. Za ves trud glede dobave novih orgel gre zahvala č. g. dekanu, ki je tudi službo organista tako lepo uredil.

Dodatno naj še omenim, da so se med tem časom, kar sem tukaj, vršili trije koncerti v cerkvi, in sicer je priredil dva godalni kvartet »Zika« ter sta uspela v tako akustični cerkvi kot je kočevska, nad vse krasno, 4. marca t. l. pa je koncertiral v naši cerkvi slavnocnani ljubljanski frančiškanski cerkveni zbor pod vodstvom vlč. g.

svetnika p. H. Sattnerja. Ob 11 dopoldne je bila slovesna služba božja, ki je pri njej zbor krasno izvajal Schubertovo mašo v g-duru. Popoldne ob 3 je bil koncert s sledečim sporedom:

1. St. Premrl: Evharistična št. 7, mešani zbor.
2. E. Hochreiter: »Pridi skoraj«, mešani zbor.
3. P. H. Sattner: »O Jezus moj (nova), mešani zbor.
5. Dr. F. Kimovec: »Večerna«, mešani zbor.
4. P. A. Niedrist: »Pozdrav Mariji«, dvospev in mešani zbor.
6. P. H. Sattner: Dvospev »Zdrava« iz oratorija »Assumptio«.
7. Dr. E. Bunc: »Spomni se«, mešani zbor.
8. P. H. Sattner: »Brezmadežna«, mešani zbor.
9. P. H. Sattner: »Božična« (nova), mešani zbor.
10. A. Foerster: »Oh kaj sem ti storil«, mešani zbor.
11. A. Jobst: »Velikonočna«, mešani zbor.
12. P. H. Sattner: Sklepni zbori iz »Assumptio«.

Koncert je ob precejšnji udeležbi krasno uspel. Hvaležni smo vlč. g. svetniku P. H. Sattnerju za njegov neumorljivi trud in krasno petje, kakor tudi najlepša hvala gospem, gospodičnam in gospodom pevcem za njihovo požrtvovalnost. Kličemo Vam: Na svidenje drugo leto zopet, ko bodo nove orgle.

Nik. Loboda

Vrhnika. Za cerkvenim koncertom, ki je bil 16. okt. 1927, je 27. nov. 1927 tukajšnji organist in skladatelj g. Anton Grum priredil sveteni koncert, ki se je vršil v dvorani tukajšnjega Rokodelskega doma. Priredil ga je pod imenom Pevskega društva sv. Cecilije, ki je bilo ustanovljeno pred enim letom in je ob svojem začetku res imelo lasten, zelo številen zbor, pri tem koncertu pa je, žal, nastopil le še cerkveni pevski zbor, pomnožen s še par tenoristi in par basisti. Kar se tiče sporeda, ne moremo odobravati toliko solo-točk, bilo jih je več kakor zborovih. Zdelo se je, da je bilo toliko solo-točk samo zato, da je bilo ustrezno vsem količjak ambicioznim pevcem in pevkam. Z užitkom pa smo poslušali zborove točke, ki so bile res dovršeno zapete. Zbor je zapel te skladbe: Premrljev mešani zbor »Sv. Cecilija«, Vodopivčev mešani zbor »Poljske rože«, E. Adamičev mešani zbor »Ne maram zate«, Tomčev mešani zbor »Balada o Čičku«, Sattnerjev mešani zbor »K polnočnic«, Foersterjev: »O mon Dieu, bas-solo in ženski zbor s klavirjem iz opere »Gorenjski slavček« in Iv. pl. Zajčev: Trospev Eve, Zrinjskega in Juraniča za sopran, tenor, bariton in moški zbor s klavirjem iz opere »Zrinjski«. G. Grum skrbno pazi na dinamiko in agogiko. Všeč mi je zlasti to, da ničesar po svoje ne interpretira, ampak izvrši le to, kar je zapisal komponist, to pa z največjo natančnostjo. Kako mučno je poslušati zbor pevovodje, ki vse po svoje interpretira. Pri takem pevovodji v vsaki skladbi kar mrgoli nezapisanih accelerandov, ritardandov, koron, pavz itd. Ne rečem, da bi ne smel pevovodja nikdar storiti ničesar, kar ni zapisal komponist, toda treba je zmernosti. Skladba ne sme biti razkosana, ampak mora lepo teči, se mora peti v taktu. In to je g. Grumu prvo, kar je tudi prav. Ne odobravam pa, kakor sem zapisal že v poročilu o cerkvenem koncertu, preveč odprtega nastavljanja tonov. Kako napačno je tako nastavljanje, smo posebno dobro videli pri solistih, ki so pri vsakem vokalu tako zijali, da že za oči ni bilo lepo, kaj šele za ušesa. Solospeve in zadnje tri zborove točke je spremljal na klavirju učiteljšček Danijel Grum, sin g. pevovodje, ki je znan kot izboren pianist. Tudi hčerka Avrelija, ki je zapela dva solospeva, je pokazala lepe glasbene zmožnosti. Kako zbor ceni svojega pevovodja, je pokazal s tem, da ga je po zapeti Sattnerjevi »K polnočnic«, ki je bila vsekakor najtežja točka, a vendar brezhibno izvršena, iznenadil s krasnim lovorjevim vencem. Gospodični Mariji Japljevi je pa zbor poklonil lepo cvetlico v lončku ter s tem pokazal, kako ponosen je na svojo primadono.

Fr. Blažič, kaplan.

Novo mesto. V novomeško glasbeno kroniko je treba zabeležiti ustanovitev novega pevskega društva »Gorjanci«. Ustanovitelj in voditelj mu je za glasbo zelo vneti in zaslužni g. Ludovik Puš, prefekt in učitelj na grmski kmetijski šoli. Novi pevski

zbor sicer po številu ni bogvedi kako imponanten, šteje sedaj približno kakih 24 pevcev in pevk, a razpolaga s prav dobrim glasovnim materialom in je tudi že precej izvežban.

Prvič je nastopil pri proslavi petdesetletnice pesnika Župančiča, ki jo je priredilo novomeško »Prosvetno društvo« dne 12. februarja t. l. ob 8 zvečer v tukajšnjem »Rokodelskem domu«. Besedilo vseh deklamacij in vseh pevskih točk je bilo izključno Župančičevo. Kot deklamatorji so nastopile izborne moči: gg. Potokar, Zobec, Rant, pa tudi mali otroci. V slavnostnem nagovoru nam je g. dr. Česnik točno opisal življenje in pesniško delovanje Župančičevo.

Nas seveda zanimajo v prvi vrsti glasbene točke. Novi mešani zbor je zapel ljubko Schwabovo »Zvonovic«, precej težak Hochreiterjev »Nočni psalm« in vesele Lajovčeve »Pastirčke«. Že dobro znani in priljubljeni moški kvartet (Gorup, Schweiger, Potokar in Puš) je s pravim humorjem v občno zadovoljnost podal Adamičevega »Vasovalca«, ki ga je moral ponoviti. G. Puš je s svojim sonornim basom ob spremljevanju g. Hladnika zapel Pavčičev samospev »Dedek Samonog«.

Ne da bi se spuščal v analizo posameznih točk, rečem vobče, da sme g. Puš s prvim nastopom svojega pevskega zbora biti zadovoljen. Ako pa hoče svoji zbor dovesti še više, mu priporočam, naj z vso strogostjo in neodjenljivo doslednostjo pazi pri svojem zboru na pravilno dinamiko in agogiko. Pri težjih modernih skladbah se kaj rado zgodi, da obračajo pevci svojo pozornost v prvi vrsti na to, da pravilno zadenejo težke intervale, pri tem pa večkrat zanemarjajo dinamiko. In vendar je dinamika duša lepemu petju.

Fr. Ferjančič.

Maribor (Bogoslovno semenišče). Morda bo prav, če se tudi mariborski bogoslovci enkrat oglasimo v »Cerkvenem Glasbeniku«. Imamo 16članski pevski zbor, ki oskrbuje petje v naši Alojzjevi cerkvi, ki je odprta tudi za druge ljudi. Po večini pojemo četverglasne zборе iz Foersterjevih pesmaric za moški zbor »Cantica sacra«, novjših moških zborov za cerkev je malo, zato moramo mešane zборе prirejati za moške, da ne pojemo samo starih pesmi. Svetne glasbe ne gojimo mnogo, ker se nam delajo velike ovire, zlasti ako hočemo peti kako, recimo ljubavno pesem. Imamo pa na razpolago za igranje dva klavirja in harmonij. Izmed manj znanih zborov, ki jih pojemo, bi bili morda omembe vredni: V. Vodopivec: Sveta hostija, Jan. Ev. Gašparič: Ave Marija s tenorskim solom. — Formalno se zbor imenuje »Glasbena matica mariborskih bogoslovcev« in je odsek »Slomška«. Skladatelje prosimo, naj skomponirajo kaj moških zborov.

Jaka Sem, bogoslovec.

Vrhnika. Pred kratkim sta praznovala 20letnico, odkar sodelujeta kot pevca na vrhniškem cerkvenem koru, g. Valentin Jerebic, krojaški mojster in cerkvenik pri Sv. Trojici, ter njegova soproga ga. Ivana Jerebic. Vrhlima pevcema, ki sta toliko vrsto let prepevala brezplačno v čast božjo in se udeležujeta še danes tudi vaj Pevskega društva sv. Cecilije, iskreno čestitamo in želimo, da bi še nadalje s svojimi izrednimi pevsкими zmoglostmi prepevala v čast in slavo božjo in bila zgled našim mladim cerkvenim pevcem. Bog ju živi!

Anton Grum.

Ljubljana. (Stolni kor.) Nekoliko poročila o stolnem koru za dobo od l. 1925—28.

Zbora imamo dva: enega za jutranje maše in popoldansko službo božjo ter enega za velike, latinske maše. Vsak šteje okrog 30 članov. Sedanji zbor za slovensko petje je prišel peti prvo nedeljo v oktobru l. 1921 pri popoldanski službi božji, pri jutranjih mašah pa 27. februarja 1922. Vaje ima navadno ob nedeljah popoldne, zadnji čas tudi med tednom. Prva leta je pel največ preproste, ljudske skladbe, zdaj tudi že bolj umetne in težje. Zadnja tri leta so bili s slovenskimi pesmimi zastopani: Adamič F. S., Adamič K., Aiblinger, Belar, Bervar K., Bricelj Fr., Chlondovsky, Cvek, Deschermeier, Dolinar (st.), Engelhart, Ett, Fabian, Faist, Ferjančič, Foerster, Goller, Greith, Griesbacher, Gruber, Grudnik (Sprachman), Jereb, Jobst, Haydn, Hladnik, Hochreiter, Hribar, Jurkovič, Kastelec, Kimovec, Klemenčič, Kramar, Laharnar, Mašek, Mav, Mlinar-

Cigale, Mitterer, Morô, Niedrist, Ocvirk, Pavčič, Pirnat, Pogačnik, Poithier, Potočnik, Premrl, Rihar, Sattner, Savinšek, Schubiger, Schwab, Sicherl, Smolka, Škroup, Tevž, Tomc, Traven, Vavken, Veit, Weis, Zupan, Zupin, Zeleznik. Pesmi nemških skladateljev se poslužujemo le posameznih v majniku, drugače, izvzemši »Zahvalne«, skoro ne pridejo na vrsto.

Zbor za velike maše je prav dober, zadostno krepak, kadar je polnoštevilen, in zna precejšen repertoar latinskih maš z zraven spadajočimi spevi. Zgodi se pa rado, da je ta ali oni pevec zadržan in ne utegne redno na kor oz. k vajam priti. Precej se zbor skrči zlasti poleti. Zato bi bilo prav in potrebno, če bi bil zbor še večji, in številnejši; kar je pa danes težko doseči. Prvič je sploh težko dobiti pevce za cerkev in drugič tudi cerkev sama ne more vzdrževati in plačevati izredno številnega zbora, ko že sedanjega težko. Tu bi bilo treba idealnih, samo za sveto stvar in umetnost navdušenih pevk in pevcev, ki bi se strnili v posebno pevsko društvo in si postavili nalogo, gojiti v našem slučaju petje pri stolnem bogoslužju, zlasti pri velikih mašah in drugih izrednih prilikah, potem pa v koncertih podajati bodisi cerkveno glasbo kot tako, bodisi nabožno sploh, zlasti oratorijsko. Kaj takega bi se spodobilo za stolnico. In če je častno sodelovati pri raznih svetnih društvenih zborih, zakaj bi ne bilo ravno tako in še častneje sodelovati pri cerkvenem društvenem zboru? — Te misli so se mi porajale, ko je pred par leti g. dvorni svetnik dr. Mantuani v poročilu o cerkvenem koncertu (C. Gl. 1925, str. 53 in 54) poudarjal potrebo ojačenja stolnega pevskega zbora. Ne mislim sicer, da je to danes neobhodno potrebno; dobro bi pa bilo, če bi se kaj sličnega moglo v doglednem času uresničiti.

Repertoar latinskih maš so tvorili l. 1925, 1926. in 1927. sledeči skladatelji: Böhm (z eno mašo), Brosig (2), Faist (1), Foerster (1), Filke (1), Franek (1), Goller (1), Griesbacher (3), Gruber (2), Perosi (1), Picka (1), Premrl (4), Refice (1), Rheinberger (1), Rihovsky (1), Sattner (1), Schindler (1), Schweitzer (1), Skop (1) in 2 koralni. Novi sta med naštetimi mašami Skopova: Missa festiva in hon. s. Benedicti v D-duru, in Reficejeva: Missa in hon. s. Theresiae ab Infante Jesu v G-duru. Skopova je zložena za štiriglasni mešani zbor, godalni orkester in orgle; je krasna skladba, plemenita v izrazu, krepka in veličastna, melodij zna, semtertja prav izvorna. Izvajati se more tudi samo z orglami. Naroča se pri tvrdki Aloys Maier, Fulda. Mašo zelo priporočam v nabavo in izvajanje vsem količkaj boljšim zborom. Reficejeva maša je zložena za štiriglasni mešani zbor in orgle. Resno prijazna in slovesna, tematična in enotno zgrajena umetnina. Tenori in basi so pisani v tej maši zelo visoko. Tudi to boljšim zborom priporočam.

Requiem peje zbor v stolnici v letih po vojni sploh bolj redko, pa tudi organist sam jih nima posebno dosti. Skladbe so ostale za zbor: Koch (f), Gruber (c), Rihovsky (d); za en glas pa prav različnih skladateljev poleg koralnega Requiem.

Tudi gradualov, ofertorijev in raznih motetov nismo zadnja tri leta kaj prida novih naštudirali izvzemši nekaterih Palestrinovih in še par drugih. Marsikatere skladbe za izvajanje sploh ne ponovimo, dostikrat tudi ne utegnemo; težje kajpada pripravimo vsako leto ponovno, ko pridejo na vrsto. Na novo smo v l. 1927. naštudirali dr. Kilmovčev »Tebe Boga hvalimo«, ki smo ga namesto latinskega Te Deuma peli že nekaj kratov.

Posebne slovesnosti smo tekom zadnjih treh let obhajali sledeče: Vsakoletno slovesno obletnico papeževega kronanja, praznik Kristusa smo obhajali že dvakrat; 15. aprila 1925 smo imeli slovesno novo mašo, ki jo je opravil v Ljubljani g. Janez Štrus, bivši stolni ministramt, sedaj kaplan v Preserju; 12. julija 1925, o priliki kongresa za proučevanje vzhodnega bogoslužja, je pri slovesni maši po vzhodnem obredu pela »Ljubljana« pod vodstvom g. opernega kapelnika Neffata; 15. novembra 1925 smo s slovesno mašo in Te Deumom obhajali 1600 letnico l. cerkvenega zbora v Niceji; 3. novembra 1926 700 letnico smrti sv. Frančiška Asiškega, 13. februarja 1927 1100 letnico rojstva sv. Cirila in petletnico papeža Pija XI., 14. junija 1927 50 letnico Cecilijinega društva

za ljubljansko škofijo; 31. julija 1927 zlato mašo stolnega kanonika (seniora) g. Janeza Sušnika.

Cerkvene koncerte smo imeli 23. marca 1925 in 6. avgusta 1927 v stolnici, 16. oktobra 1927 pa v Kamniku.

Umrli sta nam dve dobri pevki sopranistinj: gdč. Melanija Zalar 25. avgusta 1925, ki je pela od 1919—24; ter gdč. Meri Gorenc 20. decembra 1927, ki je sodelovala od 1923—27. Za obema smo opravili slovesno zadušnico. Slovesni Requiem smo imeli tudi za 17. aprila 1926 v Novem mestu umrlim bivšim ravnateljem stolnega kora Antonom Foersterjem, 11. maja pa je bila slovesna črna maša za umrliu stolnim kanonikom dr. Ferdinandom Čekalom.

Poleg g. kanonika dr. Kimovca, ki mi redno pomaga kot dirigent, so zadnja tri leta pomagali predvsem kot organisti gg. Svetel, Zabret, Lavrič ter nekateri boljši orglarski učenci.

Pri instrumentalnih mašah sodeluje že mnogo let godba dravske divizijske oblasti. O priliki 50 letnice Cecilijinega društva pa tudi semtertje ob državnih praznikih in podobnih svečanih prilikah je že večkrat svirala brezplačno, za kar izrekam godbenikom kakor tudi g. višjemu kapelniku dr. Josipu Čerinu najtoplejšo zahvalo.

Ljudsko petje smo l. 1925. gojili deloma še pri jutranjih mašah prve nedelje v mesecu, hkrati seveda tudi pri litanijah. L. 1926—1927 pa največ pri popoldanski službi božji. Kolikor smo zadnji leti opustili, hočemo zopet popraviti in s splošno poživitevjo cerkvenega ljudskega petja po ljubljanski škofiji tudi v stolnici ne zaostajati.

Stanko Premrl.

OGLASNIK ZA CERKVENO IN SVETNO GLASBO.

P. Hugolin Sattner: Slavospevi na čast presvetemu Srcu Jezusovemu. Z dovoljenjem škof. ordinariata v Ljubljani, 28. jan. 1928, št. 281. Ljubljana 1928. Jugoslovanska knjigarna. Natisnili J. Blasnika nasl. — G. skladatelju smo za te-le ravnokar izišle samospeve v čast Srcu Jezusovemu zelo hvaležni. Prvič zato, ker te vrste spevov nimamo ravno v obilici, in^o drugič, ker so mojstersko uglasbeni. Deset jih je. Zloženi so za mešani zbor z orglami, 7. in 10. šte. pričneta s samospevom, ki naj ga po skladateljevi označbi pojo vsi dotični glasovi (tenori oz. soprani). Slog slavospevov je samosvoj Sattnerjev, ki svojega očeta izlepa ne zataji: izčiščen in plemenit, prikupen in iskren. Vse pesmi so zelo pevne, stavek izbran, zajemljiv. Tudi se je avtor že privadil trdotam, ki jih včasih ni maral. Mesto: *f* (bas), *fis*, *dis* (zgoraj) v 11. taktu prve pesmi se mi zdi celo pretrdo, četudi le v prehodu, in bi svetoval vzeti *fis* šele v 12. taktu. Na široko razpletena in tudi vsebinsko izrazita je druga pesem. Izmed ostalih omenjam zlasti šte. 7. z dosledno samostojnim orgelskim spremljanjem samospeva, ljudsko melodiozne pesmi: 3., 5. in 8. ter umetno in ljudsko glasbo spajajočo 9. Pesmi so dobrodošle boljšim in šibkejšim zborom. Vsem jih najtopleje priporočam. Partitura stane 25 Din, glasovi so po 5 Din.

St. Premrl.

Emil Hochreiter: Missa »Christus Rex«. To latinsko mašo je kot opus 58 zložil, lastnoročno spisal in ljubljanskemu Cecilijinemu društvu za petdesetletnico poklonil naš zvesti prijatelj in sodruknik, g. vladni svetnik E. Hochreiter. Maša (orgelski del in glasovi) je sedaj dotiskana, orkestralni glasovi so še v tisku.

Ob sebi se razume, da je hotel g. Hochreiter za to slovesno priliko podati nekaj posebnega. Natančno sem pregledal skladbo in moja sodba je ta:

Maša je skrbno kontrapunktično, tematično delo; ni lahko, vendar razumljivo, zloženo z velikansko marljivostjo, kakršne je g. Hochreiter zmožen. V tej maši ni nič navadnega, konvencionalnega; vse je novo, morda včasih preveč iskano; toda kdor se bo intenzivno bavil s to skladbo, se je bo kmalu privadil in našel, da so v njej silne lepote, n. pr. »Et incarnatus est«, prava kabinetna točka; glasovne lepote pri »Et unam sanctam«, »Amen«, v Gloriji in Credo, tako drzen v postopih, kakor živ v ritmu.

Glorija in Credo imata isti motiv, ki daje skladbi življenje, se dvigne pri »adoramus« iz B- v D-dur in preseneči poslušalca s prijazno in svetlo harmonijo.

Maša je zložena za mešani zbor in orgle ali pa orkester. Ker je Hochreiter mojster v orkestraciji, zato orkestracija te maše ni navadno spremljevanje, marveč samostojna glasba, ki da pevskemu delu lepo, bliščeče ozadje. Partitura je lepo tiskana in se v njej nahajajo pevski glasovi, orgelsko spremljevanje in deloma tudi orkestracija. Sestavljena je z veliko marljivostjo in strokovnim znanjem.

Maša je na prodaj pri tvrdki Ant. Böhm & Sohn na Dunaju, a se dobi tudi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Seveda, lotijo naj se je samo dobri cerkveni zbori, s površnim izvajanjem ni nič pomagano. Sicer pa je maša pripravna tudi za študij, ker iz takih skladb se človek mnogo nauči.

Besedo »moderen« nič rad ne rabim, zategadelj rečem raje, da je maša delo mojstra, ki ima cerkvenega duha, pa obvlada tudi vse novodobne pridobitve z modro uporabo.

To delo moramo na vsak način spraviti v življenje, ker le potem bo imel dar, ki ga je prejelo Cecilijino društvo za svojo 50letnico, kaj vrednosti. Čujem, da se je na Dunaju kar enajst korov zavezalo za študij in za izvršitev te maše. Kaj pa mi?¹

P. H. Sattner.

Dr. Josip Mantuani: **Janez Pierluigi (Palestrina)**, Ob 400letnici njegovega rojstva. Ponatis iz »Cerkvenega Glasbenika« 1926—27. V Ljubljani 1928. Založilo Cecilijino društvo v Ljubljani. Knjižica se dobiva v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani po 10 Din.

Hinko Druzovič: **Posebno ukoslovje pevskega pouka**. O ravnokar izišli knjigi bomo več poročali prihodnjč.

M. Logar: **Mala serenada** za klavir. Edition Populaire No. 590. Jovan Frajt, Beograd. Zanimiva, živahna, jasno pisana skladba mladega, nadarjenega slovenskega skladatelja, ki je pred dobrim letom dovršil praški konservatorij in je sedaj učitelj kompozicije na beograjskem konservatoriju. Rojen je v Reki. Priporočamo.

NAŠI GLASBENI LISTI.

Pevec 1928, 1 in 2. Prof. M. Bajuk nadaljuje razpravo o meri v slovenski narodni pesmi in analizira posamezne pesmi Žirovnikove zbirke. Slede poročila o pevskih tečajih, vestnik Pevske zveze, koncerti, nove skladbe, glasbeni listi in razne vesti. Zanimivega čtiva je 12 strani. Priloga (8 strani) prinaša tri muropoljske narodne, ki jih je za mešani zbor priredil dr. Fran Mlinar-Cigale, dalje njegov moški zbor »Vriska fantič« in M. Tomčev ženski zbor »Spomine«.

Sveta Cecilija 1928, 1. Dr. B. Širola poroča o Ockeghemovih izbranih delih v priredbi dr. Dragana Plamenca, dr. J. Mantuani nadaljuje spis o izdelovalcu orgel Fr. Ks. Križmanu, dr. St. Markulin razpravlja o klavirskem problemu, dr. M. Gavazzi ocenjuje bosensko-hercegovske pesmi v L. Kubovi zbirki, dr. M. Stahuljak piše o kitari, dr. J. Mantuani še nekoliko besed o češki velikonočni pesmi v rokopisu iz Žitča, L. Lukič o starih svatovskih popevkah iz Varoša pri Brodu na Savi, natisnjeno je dr. B. Širolovo predavanje o sedanji glasbi v Jugoslaviji, ki ga je imel na praškem konservatoriju 4. nov. 1927, O. Jordan Viculin poroča o dr. P. Wagnerjevem predavanju »Koral in današnje glasbeno naziranje«, Vl. D. prinaša drobne glasbene vesti iz Angleške, L. Šafranek-Kavič piše o glasbeni sezoni v Zagrebu, M. Zjalič: Razno iz Sombora, sledi M. Paveličeva himna »Poklikuj svijete«, dr. O. Goglia poroča o umrlem glasbeniku Antunu Oršiču, St. M. Šiljački o srbskem glasbeniku Vlad. R. Djordjeviću o priliki 30letnice njegovega glasbenega delovanja; nato so dopisi, bogato popisana domača in tuja glasbena literatura, razne vesti, iz Cecilijinega društva, to in ono. — Glasbena priloga prinaša Franjo Duganov »Tebe Boga hvalimo« (na besede Marka Marulića) za mešani zbor.

¹ Tudi v Ljubljani jo bomo izvedli, če Bog da, še letos. Urednik.

Glasbeni Vjesnik 1927, 12, objavlja sliko in življenjepisne podatke hrv. skladatelja Krsta Odaka, profesorja na zagrebški glasbeni akademiji; nadaljuje se članek o naših narodnih pesmih, sledi članek o načinu dihanja pri zborovem petju, dr. Markovac poroča o operi in koncertih, slede vesti hrv. pev. Zveze in pevskih društev. — V 1. številki 1928 je slika in opis Zlatka Špoljarja, pismo predsednika Češkoslovaške Pevske zveze predsedniku H. P. S. Ivan Mladineo svetuje, naj bi pevska društva od svojih prireditev dajala tudi skladateljem primeren znesek. Dr. Markovac zaključuje razpravo o naših narodnih pesmih. Poroča o operi in koncertih. Slede manjše vesti.

Muzičar 1928, 1, daje v prvem delu glasbeno-organizacijski pregled, Klančnik piše o slovenskih organistih, njihovem delu in plači; v drugem delu je podan obširen glasbeni pregled, predvsem po slovanskem svetu. V 2. številki se nahaja med drugim Osnutek pravil za Zvezo glasbenih društev v kraljevini SHS, ki ga je sestavil prof. M. Bajuk. Glasbeni pregled prinaša dosti zanimivih podatkov iz našega inozemskega glasbenega življenja.

Muzika 1928, 2, otvarja anketo o narodnem glasbenem slogu. Se obrača do naših glasbenikov z vprašanji o njih sedanjem delu in načrtih. Dr. M. Milojević razpravlja o umetnem samospěvu pri Čehih. Slede razne vesti iz glasbenega življenja v Jugoslaviji in inozemstvu itd. — Glasbena priloga prinaša Mihailo Vukdragovićevo pesem »Oblac« za srednji glas in klavir.

Nova Muzika 1928, 1. Ta nov, že zelo pričakovan list prinaša štiri samospěve s klavirjem: L. M. Škerjančev »Jesenski dan«, Matija Bravničarjev »Skozi gozd je šel«, Marij Kogojev »Letski motiv« in Slavko Osterčev »Solnce v zavesah« ter Mihovil Logarjevo »Romanco o dišavi smrekove smole« za klavir. Mala nova muzika, priloga »Nove Muzike« pa St. Premrlovo »Otroško kolo« za glas in klavir, Jos. Pavčičevo »Uro« za glas in klavir, Sl. Osterčevo Malo koračnico za klavir in E. Adamičev Kanon za dvoje gosli. Skladbe so res zanimive in prinašajo marsikaj povsem novega. — Literarna priloga »Nove muzike« prinaša urednika Emila Adamiča uvodno besedo, in članke: Nova Muzika, napisal Stanko Vurnik, Glavne struje sodobne glasbe in njih eksistenčna upravičenost, napisal Slavko Osterč, Opera — režija — in moje stališče do obeh, napisal prof. Osip Šest, Razmišljanja o smotreni glasbeni vzgoji našega naraščaja (s posebnim ozirom na instrumentalni posamezni pouk), napisal Iv. Karel Sancin. Slede krajše vesti: Iz domačih glasbenih listov, osebne vesti, Koncerti — opera, razne glasbene zanimivosti, muzikalije in knjige, iz redakcije.

Zbori 1928, 1. Nanovo krasno opremljen list prinaša sliko skladatelja Emila Adamiča in voščilo lista k njegovi 50letnici. List se spominja 60letnice skladatelja dr. Antona Schwaba in 50letnice skladatelja Vinka Vodopivca. Schwab nadaljuje gorko in živahno pisane spomine o obeh Ipvcih: Gustavu in Benjaminu. Josip Skalar predlaga, naj bi se pri pogrebih pelo le res znamenitim in zaslužnim možem, zlasti pa ne po naročilih katerikoli osebi. Slede poročila iz naših organizacij in društev, listi, glasbene novosti, opere in koncerti. Nova rubrika je: »Da ne pozabimo«. Z izrečenimi očitki se popolnoma strinjamo. Tudi »Zakaj — zato!« podpišemo. — Skladbe, izišle v »Zborih«, so sledeče: J. Gotovacova »Barbari mi smoc«, mešani zbor, E. Adamičeva »Le padaj sneg« za večglasni ženski zbor in bas, torej nove vrste mešani zbor, dr. A. Dolinarjev meš. zbor »Iz pisma«, S. Šantlov moški zbor »Pesem« in P. Jerebov meš. zbor »Prepelica«.

Vse naše glasbene liste: »Pevca«, »Zbore«, »Novo Muziko« in »Cerkveni Glasbenik« vsem glasbenikom in pevskim zborom toplo priporočamo.

RAZNE VESTI.

Prezvišeni gospod knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič je pravkar tiho obhajal tridesetletnico škofovanja v ljubljanski škofiji. Prezaslužnemu nadpastirju in pokrovitelju našega Cecilijinega društva kličemo iz srca: Bog Vas ohrani zdrave in čvrste še mnogo let!

Osebnosti. Slovenski skladatelj Vinko Vodopivec, od l. 1907. vikar v Krombergu pri Gorici in sedanji najpriljubljenejši goriški skladatelj, je obhajal 16. jan. 1928 svojo petdesetletnico. Njegov rojak dr. Joža Lovrenčič mu je k njegovi petdesetletnici napisal v »Slovenec« (14. febr. 1928) daljšo spominsko črto. G. Vodopivec je v resnici mnogo pripomogel h glasbeni kulturi na Goriškem, bodisi cerkveni, bodisi svetni. Diči ga lahkota ustvarjanja in preprosta pristranost. Njegovih skladb je nebroj. Tudi »Cerkv. Glasbenik« jih je že precej objavil, med drugimi l. 1914. njegovo latinsko mašo v čast Marijinemu rojstvu za mešani zbor z orglami. Ravno tako je naš list priobčil že več njegovih člankov in dopisov. Izmed svetnih skladb sta splošno znani zlasti njegov »Kovačev študent« in »Orlovska himna«. Najiskrenejše mu čestitamo k njegovemu dosedanjemu delu in voščimo obilo sreče in božjega blagoslova še za v bodoče. — G. Josip Brandl, orglarski mojster v Mariboru, je pred kratkim obhajal petdesetletnico, odkar izvršuje orglarsko obrt. Postavil je že 130 orgel; zadnje in največje v Rajhenburgu s 40 registri. Čestitamo. — Naš rojak Julij Betetto, operni pevec v Ljubljani, pa je v februarju obhajal 25letnico svojega umetniškega delovanja. G. Betetto je po dovršeni realki vstopil leta 1903. kot solist v ljubljansko opero in pel z uspehom velike basovske vloge. Nastopal je tudi v raznih koncertih in oratorijih. Od 1907—09 je študiral na dunajskem konservatoriju, kjer je vstopil takoj v 4. letnik in bil še med študijem 1908 sprejet v dvorno opero. 1922 se je vrnil v Ljubljano in postal zopet član ljubljanske opere. S svojim dovršenim petjem in igranjem ter z bogatim praktičnim znanjem, ki ga je prinesel z dunajske dvorne opere, je znatno vplival in še vedno vpliva na razvoj slovenske pevske kulture sploh in opere še posebej. Betetto velja za našega najboljšega pevca. Njegov glas je poln pa mehak, njegova izgovarjava vzorna, igra do podrobnosti premišljena. Betetto je tudi predsednik Društva jugoslovanskih odrskih igralcev in profesor solopetja na državnem konservatoriju v Ljubljani. O priliki proslave njegove 25 letnice so uprizorili v ljubljanski operi Flotovo »Martoc«. Betetto je prejel vse polno čestitk, priznanj in darov. Najiskreneje mu tudi naš list čestita in mu kliče: Še na mnoga leta pri nas v Ljubljani! — G. Josip Brnobič, učitelj petja na II. drž. gimnaziji v Ljubljani, je prestavljen na gimnazijo v Bihač. Brnobič je priredil z dijaki več lepo uspelih akademij ter uspešno vodil pevsko društvo »Slavec«. Sodeloval je v odboru Društva učiteljev glasbe. Udeležuje se tudi kot skladatelj. Bog z Vami!

O priliki proslave 50letnice sedanjega slovenskega pesnika-prvaka Otona Zupančiča 22. febr. 1928 v ljubljanski operi so z glasbenimi točkami sodelovali: operni pevec Banovec, operna pevka Majdičeva in operni pevec Betetto. Gledališki orkester pa je izvedel H. Svetelovo Predigro k Veroniki Deseniški, ki jo je vodil avtor sam. Skladba je skrajno moderna, a pravilno zamišljena. Žal, da ni bila dovolj naštudirana.

Adolf Robida, profesor na realki v Ljubljani, nas je dne 29. febr. t. l. za vselej zapustil. Umrl je v 43. letu starosti za vnetjem srednjega ušesa. Pokojnikove vrline je opisal »Slovenec« dne 2. marca. Bil je odličen germanist, slavist, strokovnjak v stenografiji in velik ljubitelj knjig. Zlasti slovensko knjigo je visoko cenil in ljubil. Posvečal se je tudi dramatik, saj so znane njegove igre, prirejane za ljudski oder. Poleg vsega tega je bil kot izboren tenorist 13 let član frančiškanskega cerkvenega zbora. Imel je visok tenor in je kot solist kakor tudi v zboru pel z velimi razumom, s prožnostjo in marljivostjo. Če je bil prost, ga nikoli ni manjkalo, in s svojim zgledom je bodril tudi druge. Tudi k vajam je redno prihajal, včasih seveda ves utrujen, ker je imel tuintam že devet ur pouka za seboj in še ga je čakalo delo po večerni vaji. Njegova nepričakovana smrt je z resnično žalostjo napolnila ves zbor in pevovodjo, ki je bil s pokojnim v tesni prijateljski zvezi. Zbor je položil na njegov grob svež venec z napisom: »Frančiškanski zbor svojemu tovarišu«. Dne 2. marca je bil pokopan ob ogromni udeležbi ljubljanskega prebivalstva. Hvaležna župnija Marijinega Oznanjenja

je požrtvovalnemu gospodu dne 8. marca priredila slovesno osmino z žalno sveto mašo. Pel je celoten Sattnerjev zbor. Čast njegovemu spominu, pokoj njegovi duši!

Umrl je v Ljubljani 4. marca Jakob Lumbar, magistratni nameščeneec v mestni klavnici in dolgoletni član (I. tenorist) opernega pevskega zbora. Sodeloval je pri ljubljanski operi 34 let. Naj počiva v miru!

V Zagrebu je 4. marca po dolgi, silno mučni bolezni preminul skladatelj Franjo Ser. Vilhar. Rojen je bil 5. jan. 1852 v Senožečah na Notranjskem kot sin odličnega slovenskega domoljuba, pesnika in skladatelja Miroslava Vilharja. Njegov pravi dom je bila graščina Kalec pri Šempetru na Krasu; odtod se je rad nazival Kalski. Glasbeni dar je podedoval po očetu in se že doma učil glasbe, potem kot dijak v Ljubljani pri organistu Teodoru Elzeju, končno na praškem konservatoriju. Po končanih glasbenih študijah je postal l. 1872. mestni kapelnik v Beli cerkvi v Bački. 1873 je prevzel kapelnštvo pravoslavne cerkve v Temešvaru. 1882 je prišel kot glasbeni učitelj na glasbeno šolo v Karlovec, kasneje v Split, od 1891 dalje pa je neprestano deloval v Zagrebu kot privatni glasbeni učitelj, zborovodja raznih pevskih društev, učitelj petja na srednjih šolah in organist pri sv. Marku. Pretežni del svojega življenja in delovanja je posvetil skladanju in uglasbil nad 40 samospevov s klavirjem, okrog 80 mešanih, 125 moških zborov, 22 skladb za razne instrumente, 20 klavirskih skladb, 4 opere: »Zvonimir«, »Smiljana«, »Ivanjsko kraljico« in »Lopudsko sirotico« ter 2 opereti. Vilharjeve skladbe so pisane v duhu hrv. nar. glasbe. Izšle so deloma v več samostojnih zbirkah kot »F. S. Vilharjeva dela«, deloma v raznih posameznih izdajah, n. pr. Balade, Djalubije in druge. Razni njegovi zbori so izšli v izdajah Glasbene Matice v Ljubljani, v Novih Akordih in Pevcu. V tisku je izšla tudi opera »Smiljana«. Večina njegovih zborov in samospevov je zložena na svetna besedila. Izmed cerkvenih skladb omenjamo: »Prvo hrvatsko miso« za mešani zbor in orgle, Lamentacijo za moški zbor in orgle, Kratko latinsko mašo za moški zbor in orgle, Zdravo Marijo za samospev in orgle, Drugo hrvatsko miso za mešani zbor in orgle. Vilharjeve pesmi so bile svoj čas med Hrvati kakor tudi med Slovenci zelo priljubljene in so se z navdušenjem in slastjo prepevale. Zadnji čas jih kolikor toliko izpodriva novejša glasba. A ker zdrave same v sebi, jedrnate, klene, zelo melodične in gorko občutene, bodo F. S. Vilharjeve skladbe kljub temu še dolgo živele v hrvatskem in slovenskem narodu. Pokojni skladatelj je živel zlasti zadnja leta v precej žalostnih gmotnih razmerah. Brez pomoči raznih društev: Hrvatskega glasbenega zavoda, Glasbene Matice v Ljubljani in drugih bi se bil še veliko težje preživljal. Da je delal za svoj narod iz čistega idealnega navdušenja, značajno in vztrajno, ter veliko storil za prosep glasbe med Hrvati in Slovenci, to mora vsakdo in cela Jugoslavija priznati in ga ohraniti v hvaležnem, vekotrajnem spominu.¹

Premrlova Cerkevna pesmarica, namenjena predvsem cerkvenemu ljudskemu petju, izide — če Bog da — letos v drugi, nekoliko pomnoženi izdaji. Založila jo bo Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. — Pripravlja se tudi nova Cerkevna pesmarica za moški zbor. Urednik »C. Gl« prosi gg. skladatelje, da mu pošljejo v to svrhu kaj cerkvenih moških zborov.

Pri letošnji **Orlovski akademiji** v Ljubljani se je prvič izvajala živahna dr. Kimovčeva Fanfara in izredno krepka, zdravo moderna, a težka glasba mladega, nadarjenega slovenskega skladatelja, akademika Viljka Ukmarja, zložena za proste vaje Orlov in Orlic v l. 1928. Oboje skladbe je točno izvajala muzika dravske div. oblasti pod vodstvom viš. kapelnika dr. Josipa Čerina.

¹ Da je bila pri njegovem pogrebu iz zagrebške pokopališke mrtvašnice pričujoča le peščica hrvatskih glasbenikov poleg treh Slovencev: gg. Emila Adamiča, Grčarja in Pečenka, in da mu ni bilo ne eno pevsko društvo in mu ni niti en Hrvat spregovoril par besed v zadnji pozdrav, to nas v resnici boli. Zakaj Vilhar je bil velik; majhni so pa tisti, ki velikih, zaslužnih mož ne cen'jo in jih prehitro pozabijo!

V Lipskem (Leipzig) so ustanovili Brucknerjevo družbo, ki bo širila smisel za Brucknerja in njegove skladbe. Pristop 2 M; kdor pa želi dobivati tudi društvene letne izdaje, plača 12 M.

Za Marijino romarsko cerkev na Šmarni gori nad Ljubljano bo vtila zvonarna v St. Vidu nad Ljubljano štiri zvonove z glasovi: A, Cis, E, Fis.

Glasbeni članki v naših listih. »Slovenec« 17. febr. 1928 je priobčil tri članke o glasbi: O glasbi sploh in o moderni posebej (dr. Stanko Vurnik), Slovenska glasba, nje razvoj in značaj (dr. Franc Kimovec), Cerkevna glasba na Slovenskem (Stanko Premrl). »Dom in svet« je pričel s prvo letošnjo številko prinašati dr. Stanko Vurnikov »Uvod v glasbo«. »Slovenski učitelj« je imel lani kakor tudi letos glasbeno prilogo. Prinaša predvsem šolski mladini primerne skladbe.

Dve najnovejši skladbi »Stabat Mater« sta Skopova, ki jo je izdala tvrdka Aloys Maier v Fuldi, zmerno moderna, ne pretežka, hvaležna skladba za mešani zbor, soli, orgle in orkester, ter Lechthalerjeva, izdala tvrdka Anton Böhm, Wien, zelo moderna, z disonancami močno nasičena, a mojstrsko izdelana skladba za mešani zbor, soli in veliki orkester.

Največje orgle na svetu so v liverpoolski novi velikanski stolnici na Angleškem s petimi igralniki in 118 registri. Orgle so električno-pnevmatične. V orglah je 10.934 piščali.

Slavni ruski skladatelj Igor Strawinski je postal član nemške Akademije umetnosti. Sedaj živi v Parizu.

Pevski tečaj se je vršil sredi marca v Sv. Križu pri Rog. Slatini.

Umrl je v Zagrebu 23. dec. 1927 Antun Oršić, član opernega orkestra, organist in skladatelj.

Naš rojak operni pevec Josip Rijavec je nastavljen na berlinski charlottenburški operi.

Harmonij napródaj. G. Josip Lenarčič, tovarnar v Verdu, ima napródaj zelo lep, velik in jako dober harmonij, pripraven za kako manjšo cerkev ali kapelo. Cena nizka. Kdor bi se zanj zanimal, naj se obrne naravnost na g. Lenarčiča.

»Prekrasne orgle« imenuje dopisnik rimskega vatičanskega dnevnika »Osservatore Romano« z dne 24. februarja t. l. Jenkove prve orgle, postavljene v belgrajski katoliški župni in hkrati nadškofijski cerkvi Kristusa Kralja. Dopisnik poroča o slovesnostih, ki so se v tej cerkvi vršile ob obletnici papeževega kronanja in v posebnem odstavku omenja — kar se v podobnih poročilih komaj kdaj zgodi, če se sploh kdaj zgodi — tudi nove orgle: »Cerkveni zbor, ki so ga spremljale prekrasne orgle, pred kratkim postavljene, je cerkveno slovesnost še bolj poveličal.« — Veseli nas, da delo slovenskega mojstra tako ugaja in na tako odličnem mestu vzbuja pozornost in si pridobiva priznavanje.

Stari letniki »Cerkvenega Glasbenika« napródaj. Organist Franc Bernot v Stranjah, Zagorica 11, p. Kamnik, ima napródaj letnike »C. Gl.« s prilogami od l. 1879.—1920. Poleg tega še nekaj drugih muzikalij. Cena po dogovoru. Kdor pa bi mogel preskrbeti g. Bernotu, ki je sedaj brez službe, primeren trajen zaslužek, dobi vse imenovane letnike kot nagrado.

TO IN ONO.

Še neporabljene skladbe, poslane uredništvu »Cerkvenega Glasbenika«.

Tekom let, deloma še pred uredništvom Antona Foersterja, največ pa pod sedanjim urednikom, je došlo »Cerkvenemu Glasbeniku« toliko skladb, da jih pri najboljši volji ni bilo mogoče vseh prinesiti v listovi prilogi. So pa to skladbe vseh vrst: zborovske s slovenskim in latinskim besedilom, samospévi, orgelske skladbe itd. Med njimi je nekaj prvovrstnih, zelo mnogo dobrih in porabnih, nekoliko pa tudi še nezrelih. Poslali oziroma zložili so jih sledeči avtorji:

Adamič Karlo,
 Adamič Viktor †,
 Aljaž Jakob †,
 Arnič Blaž,
 Bajuk Marko,
 Bernik Franc,
 Bervar Josip,
 Bervar Karel,
 Bevč Gabriel,
 Bolé Ivan,
 Brečko Josip,
 Bricelj Franc,
 Bricelj Karel,
 Brnobič Josip,
 Budna Davorin,
 Carli Ivan †,
 Cerar Daniel,
 Cadež Anton,
 Doktorič David,
 Dolinar dr. Anton,
 Fabiani Ignacij,
 Fajgelj Danilo †,
 Fric Ivan †,
 Gallus (Petelin) Jakob †,
 Gašparič Janez Ev.,
 Gašperšič Jože,
 Golé Anton,
 Gržinič Jerko,
 Grum Anton,
 Hafner Lovro,
 Hladnik Ignacij,
 Hochreiter Emil,
 Jobst Anton,
 Jovan Vinko,
 Jus Andrej,
 Kimovec dr. Franc,
 Klajžar Ivan,
 Klemenčič Josip,
 Klinar Karel †,
 Kogoj Marij,

Kokošar Ivan †,
 * Kolb P. Kamilo,
 Kopore Srečko,
 Kos Avguštin,
 Kosi Anton,
 Kramar Franc,
 Kristan Srečko,
 Kristl Ferdinand,
 Krpač Ivan,
 Kumar Ciril,
 Laharnar Ivan,
 Leban Janko,
 * Lončar Vjekoslav,
 Lovšin Vinko,
 Lukman dr. Franc,
 Luževič Franjo,
 Marčič Valentin,
 Marolt Anton,
 Marolt Franc (org.),
 Mav Alojzij,
 Miglič Franc †,
 Mihelčič Alojzij,
 Mihelčič Fran (sal.),
 Mihelič Silvester,
 * Milošević o. Božo,
 Mlinar-Cigale dr. Franc,
 Močnik Julijan,
 Neffat Anton,
 Nepužlan Ivan †,
 Oevirk Ivan,
 Orel Ribard,
 Pahor Karel,
 Pahor Roman,
 Pirnart Bernard,
 Pirnik Makso,
 Pogačnik Ivan,
 Potočnik Peter,
 Povše Viktor,
 Premrl Franc,
 Premrl Stanko,

* Preprek Stanislav,
 Puš Ludovik,
 Račič Alojzij †,
 Ravnik Janko,
 Rojnik Ivan,
 Sachs Alojzij †,
 Sieherl Josip,
 Skorpik Vencel,
 Slabé Franc,
 Srnovršnik Peter,
 Staré Franjo,
 Stazinski Anton,
 Stiplovšek Franc,
 Stres Anton,
 Stritar Albin,
 Svetel Heribert,
 Škrbinc Janko,
 Šonc Alojzij,
 Sorli Peter †,
 Spendov Anton,
 Tevž Anton,
 Trinko Ivan,
 Ukmar Viljko,
 Valenčič Franc,
 Viternik Ludovik,
 Vodopivec Vinko,
 Vornik Anton,
 Vozel Franc,
 Vurnik Matej,
 * Walzeynski Franc,
 Weiß Josip,
 * Weiß pl. Ostborn Rudolf,
 Zafošnik Gregor,
 * Zahlfleisch Gregor,
 Zalar Marija,
 Zemljič Franc,
 Zupanec Rafko,
 Zupin Leopold †,
 Zeleznik Martin,
 Zgajnar Franc.

Iz tega je tudi razvidno, koliko glasbenikov ima Slovenija in koliko bi mogli vreči na glasbeni trg, če bi le imeli sredstev. Tako pa mora žal mnogo dobrih stvari obležati. — Z zvezdico zaznamovani avtorji niso Slovenci.

DAROVI ZA CERKVENI GLASBENIK.

Po 1000 Din: Mestna občina ljubljanska; po 500 Din: Brezalkoholna gostilna v Ljubljani; po 100 Din 70 par: Neimenovani prijatelji »C. Gl.« iz Stare Oselice, Vrha in Žirov; po 100 Din: Anton Anžič, realni profesor v Ljubljani, Ivan Kacin, izdelovatelj orgel in harmonijev v Gorici; po 60 Din: Ciril Pirnat, član opernega pevskega zbora v Ljubljani; po 45 Din: Tomaž Holmar, organist v Žabnici (Prim.); po 40 Din: dr. Evgen Bunc, Trst; po 35 Din: Janez Pogačnik, organist v pokoju, Dol. Logatec, Valentin Zabret,

dekan v Št. Vidu nad Ljubljano, Janez Pirkovič, kaplan v Poljanah nad Škofjo Loko; po 20 Din: gospa Serafina Posch-Dogan, Ljubljana, Tomaž Ulaga, kaplan v Belgradu, gospa Stana Komar, učiteljica v Šmartnem pod Šmarno goro; po 10 Din: Matej Tomazin, kaplan in oblastni poslanec v Cerkljah ob Krki, Ferdinand Zidar, organist na Koroški Beli, župni urad v Stari Loki, Anton Tevž v Belgradu, Andrej Rosulnik, organist v Šinkovem turnu pri Vodica, Metod Škerjanc, učitelj v Grižah pri Celju, Liza Serajnik, učiteljica v Mariboru; po 5 Din: župni urad v Mavčičah, Franc Bernard, organist v Sori. — Najlepše se vsem darovalcem zahvalujemo in naš list še nadalje priporočamo blagonaklonjenosti naših p. n. naročnikov in prijateljev. (Nadaljnji darovi prihodnjič.)

DAROVİ ZA ORGLARSKO ŠOLO V LJUBLJANI.

Hranilnica in posojilnica v: Kranjski gori 50 Din; Trebnjem 40 Din; Planini 30 Din; Besnici 50; Mengšu 100; Cerkljah pri Krki 100 Din; Petrovčah 50 Din; Žireh 50 Din; Selcih 100 Din; Sostrem 50 Din; na Bledu 40 Din; na Vrhniki 50 Din; v Sorici 10 Din; hranilnica v Preski 50 Din; Ljudska hranilnica in posojilnica v Škofji Loki 200 Din; Brezalkoholna gostilna v Ljubljani 500 Din; Posojilnica v Logatcu 100 Din; Hranilnica in posojilnica v Domžalah 200 Din; Gorjah 250 Din; Kamniku 200 Din; Stari Loki 150 Din. — Cecilijino društvo izraža vsem p. n. darovalcem najtoplejšo zahvalo.

Naročniki »Cerkvenega Glasbenika«. »Cerkveni Glasbenik« ima letos 842 naročnikov, in sicer: v ljubljanski škofiji 531, v mariborski škofiji 136, na Primorskem (Slov.) 103, drugod v Italiji še 2, na Koroškem (Slov.) 10, drugod v Avstriji še 6, na Hrvaškem 39, v Srbiji 4, na Češkem 1, na Poljskem 3, na Francoskem 1, v Ameriki 6. — Cerkva, duhovnikov in bogoslovcev je naročenih 427, organistov in orglarskih učencev 183, raznih drugih glasbenikov 56, naročnikov v drugih poklicih (učiteljev, profesorjev, dijakov, uradnikov, obrtnikov, trgovcev itd.) 111, raznih zavodov, društev in knjižnic 45, listov, ki dobivajo »C. Gl.« v zameno, 20, ti so: Pevec, Zbori, Nova muzika, Sv. Cecilija, Muzičar, Glasbeni Vjesnik, Muzika, Cyrill, Musica divina, Musica d'oggi, Naš čolnič, Slovenski Učitelj, Slovenec, Bogoljub, Vrtec in Angelček, Prerod, Kritika, Nova Revija, Narodna Starina, Glasnik gospe Sinjske.

Prepričani smo, da bi se ob nekoliko večjem zanimanju za naš list zlasti od strani cerkva slovenskih škofij število naročnikov moglo še izdatno dvigniti. Zato prosimo preč. škofijske ordinariate v Ljubljani, Mariboru in Gorici, naj naš list iznova cerkvam priporoče. Ob tej priliki vabimo tudi vse naše organiste in druge glasbenike, naj se naroče na »Cerkveni Glasbenik«. Čim večji bo krog naročnikov, tem več bo mogel list nuditi in tem bolje se razvijati.

Naše priloge. Današnji številki je priložena glasbena priloga (8 strani) s sledečimi skladbami: Sv. Jožef, za mešani zbor zložil Anton Grum, Vnebohod — Hrepenenje po nebesih, za mešani zbor in orgle zložil Stanko Premrl, dve svetniški pesmi, za mešani zbor z orglami zložil Anton Jobst, Razkrij se, za mešani zbor zložil A. Mav.

Izhaja kot mesečnik v dvojnih številkah. Cena listu z glasbeno prilogo vred 40 Din, za dijake 25 Din, za Italijo 50 Din, za Ameriko 1 dolar. Uredništvo in upravnništvo: Pred škofijo 12/I. Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj Stanko Premrl v Ljubljani. Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani Karel Čeč.